

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

13^E JAARGANG

WOENSDAG 1 FEBRUARI 1928

No. 631

INHOUD.

	Blz.
HET EEUWFEEST VAN DE CURAÇAOSCHE BANK. 1828 - 6 FEBRUARI - 1928 door <i>J. van Ettinger</i>	96
Het Werkloosheidsprobleem I door <i>C. Vermey</i>	97
De nieuwe onzekerheid over het lot der „Poenale Sanctie” in Indië, gewekt bij de behandeling in den Volksraad van de jongste veranderingen in de „Koelie-ordonnantie-Sumatra's Oostkust” III (Slot) door <i>Prof. Mr. F. J. H. Cowan</i>	101
Belasting van Nederlanders in den vreemde door <i>Mr. W. Roosegaurde Bisschop</i>	104
De nieuwe statistiek der loonen in de metaalnijverheid door <i>Prof. Mr. H. W. Méthorst</i>	108
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De financieele balans van Frankrijk over 1927 door <i>Prof. B. Nogaro</i>	108
BOEKAANKONDIGING:	
J. H. A. M. van Bosveld Heinsius: De Tariefwet, bespr. door <i>J. van der Poel</i>	110
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	111
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	111-118
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbuis; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*

Redacteur-Secretaris: *S. Posthuma.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruigeplaatweg.*

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.*

31 JANUARI 1928.

De vaste stemming op de geldmarkt bleef aanhouden. In het midden der week was het aanbod van geld iets ruimer, maar daarna was de invloed van den naderenden ultimo goed bemerkbaar en trokken alle koersen weder aan. Vooral het aanbod van call geld werd veel geringer, zoodat ten slotte 4¾ pCt. betaald werd. De prolongatierente schommelde tusschen 4 en 4¼ pCt. en, particulier disconto bleef vrij constant op 4⁵/₁₆ à 4¾ pCt.

* * *

De weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft,

blijkbaar onder den invloed van de maandwisseling, een niet onbelangrijke stijging van de binnenlandsche uitzettingen der centrale crediet-instelling te zien. De post binnenlandsche wissels klom met f 1,3 miljoen. De beleeningen blijken met f 21 miljoen te zijn toegenomen.

De goudvoorraad der bank vermeerderde met f 2,1 miljoen. Het zilver steeg met een goede f 100.000. De post papier op het buitenland verminderde met f 500.000, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans met een goede f 200.000 blijken te zijn toegenomen.

De biljettencirculatie vermeerderde van f 768,3 miljoen tot f 788,2 miljoen. Het tegoed van het Rijk blijkt met f 1,4 miljoen te zijn afgenomen. De rekeningcourant-saldi van anderen geven een vermeerdering van f 5 miljoen te zien. Het beschikbaar metaal-saldo verminderde met f 2,6 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 52.

* * *

In de meeste wisselkoersen kwam er deze week weinig verandering. Dollars bleven weder vrijwel zonder verandering op omstreeks 2,47½ verkrijgbaar. Ponden waren aanvankelijk iets vaster, 12,07¼—12,08½, maar liepen later weder tot 12,08½ terug. Ook Parijs en Brussel waren zeer stabiel. Alleen voor Marken waren de schommelingen iets grooter. Na 59,02½ werd Woensdag 59,12 gedaan, maar later was op 59,08 meestal vrij veel aanbod. Madrid opende zeer flauw, zoodat de winst van de vorige week weder geheel verloren ging, daarna trad er echter weder een flink herstel in, zoodat gisteren weder 42,25 betaald werd.

LONDEN, 30 JANUARI 1928.

Ondanks de daling van het disconto bleef geld deze week sterk gevraagd en moest men zelfs enkele dagen een beroep op de Bank of England doen. Call geld was echter vast. Op het eind van de week trok het disconto iets aan onder invloed van de verhooging van het bankdisconto in Chicago en wegens algemeene geldschaarschte.

Zeer opmerkelijk in de bankbalans van de vorige week was, dat, ondanks een toeneming met £ 771.000 van de Reserve van het Banking Department, de post „Other Securities” ongeveer £ 3.500.000 daalde. In verband met de algemeene geldschaarschte en de stijging van het disconto voor 3-maandsche bankaccepten lijkt het of de Bank of England de geldmarkt onder haar contrôle wil brengen.

HET EEUWFEEST VAN DE CURAÇAOSCHE BANK. 1828 - 6 FEBRUARI - 1928.

Op 24 Januari jl. is het 100-jarig bestaan herdacht van de grootste der drie Nederlandsche koloniale circulatiebanken, van De Javasche Bank; 6 Februari a.s. zal het eeuwfeest gevierd worden van de kleinste dier circulatiebanken, van de Curaçaosche Bank.

Toen in 1816 de West-Indische koloniën van Engeland werden overgenomen, was de toestand op Curaçao niet rooskleurig. De handel had zich onder het Engelsche bestuur verplaatst; het muntwezen was vrijwel outredderd. Allerlei pogingen werden aangewend om de oude welvaart te doen herleven, maar tevergeefs. Het eenige middel om den handel weer te doen bloeien en het muntwezen gezond te maken was, volgens het oordeel van den Minister van Marine, Koloniën en Nationale Nijverheid Elout (1824—1829), de oprichting van eene circulatiebank, welke een nieuw ruilmiddel zou invoeren, den handel opwekken door verstrekking van credieten en de betalingsbalans actief maken.

In allerlei richting werd getracht het plan tot oprichting van eene Curaçaosche circulatiebank te verwezenlijken. Evenals in de stichting van De Javasche Bank had Koning Willem I in de oprichting van de Curaçaosche Bank een belangrijk aandeel. Nadat De Nederlandsche Bank te Amsterdam en de Algemeene Nederlandsche Maatschappij ter begunstiging van de Volksvlijt¹⁾ te Brussel geweigerd hadden het initiatief tot de stichting van eene Bank op Curaçao te nemen, besloot de Regeering zelf de zaak te regelen.

Om het stelsel van bestuur in de West-Indische bezittingen op vasten voet te brengen, werd tot Commissaris-Generaal benoemd de later zoo bekend geworden Generaal-Majoor J. van den Bosch. Aan Van den Bosch werd opgedragen de financieele en comptabele organisatie der koloniën te hervormen en de oprichting van circulatiebanken te Willemstad en te Paramaribo voor te bereiden.

Volgens het plan van Van den Bosch zou f 400.000 aan bankpapier in Curaçao in omloop gebracht worden, gedekt door f 200.000 aan specie. Van de aldus verkregen f 400.000 zou de helft gebruikt worden voor den aanleg van vestingwerken en tot dekking van het tekort op de koloniale begroting. De andere helft zou op hypotheek of tegen beleening worden uitgegeven. De biljetten zouden te allen tijde bij de koloniale kassen tegen specie kunnen worden ingewisseld. De benoodigde specie zou genomen worden uit de koloniale kas en ingeval deze de vereischte munt niet bezat, uit de reservekas, de bovengenoemde f 200.000.

Het zwakke punt in het stelsel van Van den Bosch was het gemis aan liquiditeit. De gelden toch waren vastgelegd in vestingwerken, hypotheeken, enz. Bij een minder gunstigen economischen toestand zou de hoeveelheid ruilmiddelen te groot blijken, een streven naar inwisseling van de biljetten ontstaan en de reservekas al ras uitgeput zijn.

Op denzelfden grondslag ontwierp Van den Bosch ook een plan voor eene circulatiebank voor Suriname, welke instelling naar zijne bedoeling later voor al de West-Indische bezittingen zou moeten fungeeren.

In December 1827 kwam Van den Bosch op Curaçao, waar hij bij Publicatie van 6 Februari 1828 (P. B. h. b. No. 119) de Curaçaosche Bank, eene zuivere Gouvernementsinstelling, oprichtte. Het eerste „Reglement” van de Curaçaosche Bank, hetwelk geheel geschikt was op bovenvermelde beginselen, heeft met geringe wijzigingen gegolden tot 1907. De werkzaamheden der Bank zouden bestaan in het beleenen van koopmanschappen, goud en zilver, het disconteeren van wisselbrieven, het ontvangen van gelden en het uitbetalen voor het Gouvernement benevens het geven van hypotheek op onroerende goederen. De Directie der

¹⁾ De tegenwoordige „Société Générale”.

Bank zou bestaan uit een permanenten President (de Directeur, d.i. het Hoofd der kolonie) en 2 leden, benoemd door den Gouverneur-Generaal te Paramaribo uit de voorname kooplieden. De balans moest aan het eind van elk boekjaar worden overgelegd en aan den Gouverneur-Generaal ter goedkeuring aangeboden.

Spoedig, nadat de Bank hare operatiën had aangevangen, bleek het, dat met beleening van koopmansgoederen weinig te verdienen was. De handel stelde meer prijs op discontocrediet. Genoegzaam goeude endossanten waren evenwel moeilijk te vinden. De Bank kwam er zoo toe steun te verstrekken aan de grondeigenaren en had zich na een paar jaar reeds geheel vastgewerkt in hypotheeken, eene zeer illiquide soort van belegging, welke door circulatiebanken zoo veel mogelijk moet worden vermeden.

Door den handel met de omliggende landen, waar de biljetten der Curaçaosche Bank niet geldig waren, ontstond voortdurend vraag naar verwisseling van biljetten tegen specie. De reservebank bevatte dientengevolge al spoedig slechts biljetten en geen specie meer.

Het uitbreken van den opstand in België (September 1830), de voortdoring der daardoor ontstane onlusten en de zich opdoende financieele verwickelingen hebben de Curaçaosche Bank — hoe vreemd 't ook klinken moge — van een wissen ondergang gered. Volgens bevel van den wd. Minister van Koloniën Jhr. Mr. Clifford aan den Gouverneur-Generaal Cantzlaar mocht de eveneens door Van den Bosch opgerichte Particuliere West-Indische Bank te Paramaribo geen wissels meer afgeven op het Departement van Koloniën en moest de inwisselbaarheid harer bankbiljetten worden geschorst. De Gouverneur-Generaal paste den laatsten maatregel op eigen gezag ook op de biljetten der Curaçaosche Bank toe. Niettegenstaande de talrijke protesten van Curaçaosche zijde en van den Amsterdamschen handel benevens de herhaalde opdrachten der Regeering bleef de maatregel tot 1892 gehandhaafd. De Curaçaosche Bank kreeg hierdoor en door opname van allerlei verbodsbepalingen in het Reglement een zeer beperkten werkkring. Hypotheeken mochten slechts verstrekt worden met speciale machtiging van den Gouverneur-Generaal. De Bank beperkte zich tot het disconteeren van wissels, de beleening van koopwaren en het uitvoeren van financieele operatiën voor het Bestuur. Voorts streefde de instelling er naar zich zooveel mogelijk van hare hypotheeken te ontdoen, ten einde hare vrijheid van beweging te herkrijgen.

Het kapitaal, hetwelk in 1831 vrijwel geheel verloren was gegaan, werd door het uiterst voorzichtig beheer der opeenvolgende directiën weer bijeengebracht. Ultimo 1868 waren de sporen der verliezen weer uitgewischt. Toch bleef men aan de oninwisselbaarheid van de bankbiljetten vasthouden. Talrijk zijn de klachten geweest over afvloeiing van grove zilveren munt en gebrek aan pasmunt, wat men weet aan de schorsing van de inwisselbaarheid der biljetten. De eenige maatregel, welke van Gouvernementswege genomen werd, is de intrekking in de zestiger jaren van f 53.070 aan biljetten van de Curaçaosche Bank en de vernietiging daarvan in 1873.

Met het muntwezen op Curaçao bleef het sukkelen. Door de intensieve ontginning van de fosfaatbeddingen op Aruba en Curaçao ontstond er dringende vraag naar Gouvernementswissels, welke betaald moeten worden met bankbiljetten, die daardoor agio gingen doen. Eerst bij koloniale verordening van 1 December 1892 (P. B. No. 33) werd overgegaan tot intrekking van de „provisioneele” publicatie van den Gouverneur-Generaal der Nederlandsch West-Indische Bezittingen van 1831 en zodoende teruggekeerd tot het oorspronkelijk Bankreglement van 1828 en de inwisselbaarheid der bankbiljetten. Herhaald aandringen van verschillende Ministers van Koloniën was hiervoor noodig geweest.

Nadat het muntwezen van Curaçao op vaste leest

geschoeid was geworden door de wet van 23 Mei 1899 (Nederlandsch Staatsblad No. 126) begon de aandacht van de Regeering en het Koloniaal Bestuur zich te concentreeren op het bankwezen. Het Koloniaal Bestuur was voor behoud en uitbreiding der bestaande Gouvernementsinstelling. De Regeering was meer geporteerd voor de opdracht van de circulatie aan De Surinaamsche Bank. Deze instelling was echter niet bereid eene eventueele opdracht te aanvaarden. Haar kapitaal was geheel benodigd voor Suriname. Eene centrale leiding van de kantoren te Paramaribo en Willemstad zou daarenboven door den verren afstand niet mogelijk zijn.

Ten slotte besloot de Regeering tot het behoud en de reorganisatie van de bestaande Curaçaosche Bank¹⁾.

Het nieuwe Bankreglement, hetwelk nog heden bestaat, kwam in 1907 tot stand (P. B. No. 9). Als doel van de instelling werd de economische ontwikkeling van de kolonie Curaçao genoemd. Als zetel werd Willemstad aangewezen. Op de overige eilanden konden agentschappen worden gesticht. Het kapitaal der Bank werd op f 350.000 bepaald, het maximum van de reserve op f 50.000 en de maximum-uitgifte van bankbiljetten op f 250.000, voor één derde gedekt door munt of muntmateriaal. Onder de werkzaamheden komt vooral de wisselhandel op den voorgrond. Doordat de Bank de beschikking kreeg over de Gouvernementswissels en de Marinewissels der zich in de West-Indische wateren bevindende oorlogsschepen, en correspondenten aanstelde te Amsterdam (De Surinaamsche Bank, later de Twentsche Bank) en te Rotterdam (de Rotterdamsche Bankvereniging, later de Nederlandsche Handel-Maatschappij) concentreerde zij in zich jarenlang vrijwel den geheelen wisselhandel.

De Directie bestaat thans uit een voorzitter, tevens Administrateur van Financiën, bij Koninklijk besluit benoemd, en 4 directeuren, benoemd door den Gouverneur.

Van de winst moet minstens de helft in de koloniale kas worden gestort.

Bij het uitbreken van den wereldoorlog werd de metaaldekking van één derde tot één vijfde teruggebracht. Bovendien werd de inwisselbaarheid der bankbiljetten weder geschorst¹⁾.

In verband met den langzamerhand toenemenden bloei van het gewest en de vestiging en uitbreiding van particuliere banken is de maximum-uitgifte van bankbiljetten herhaaldelijk verhoogd.

In de latere jaren toch is Curaçao tot werkingsgebied gekozen door particuliere banken. Zoo werd in 1917 door de firma's Maduro en Zonen en Correo Hermanos en Co. de N.V. Maduro's Bank opgericht. In 1918 werd te Amsterdam door de Nederlandsche Handel-Maatschappij, de Rotterdamsche Bankvereniging, De Surinaamsche Bank en de Koninklijke Stoomboot-Maatschappij de Hollandsche Bank voor West-Indië gesticht, die in 1919 en 1920 kantoren vestigde te Willemstad en te Caracas (Venezuela). Eindelijk zette in 1927 de firma Morris E. Curiël en Zonen hare omvangrijke bankzaken om in de N.V. Curiël's Bank. De Curaçaosche Bank heeft getracht met de particuliere banken samen te werken en deze instellingen, waar het belang van Curaçao dit medebracht, zooveel mogelijk te steunen, in één woord een banker's bank te worden.

Hoewel de maximum-uitgifte van bankbiljetten van 1907 tot 1919 geleidelijk van f 250.000 op f 1.500.000 was gebracht en in 1920 zelfs uitgifte van bankbiljetten boven de f 1.500.000 werd toegestaan, mits ten volle gedekt door munt en (of) muntmateriaal, liet het zich toch in 1925 en 1926 aanzien, dat bij de verwachte uitbreiding van de Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij op Curaçao en van de Lago Oil- and Transport Company op Aruba de particuliere banken

¹⁾ Tot degenen, die een verzoek om opdracht van de circulatie hadden gedaan, behoorde ook de in 1837 te Willemstad gevestigde firma Maduro en Zonen.

²⁾ Op dezen maatregel werd eerst in 1927 teruggekomen.

op Curaçao zonder hulp van de Curaçaosche Bank niet altijd aan de aanvraag om betaalmiddelen zouden kunnen voldoen. Ook met het oog op de in uitzicht gestelde groote werken (waterleiding, havenverbetering) scheen uitbreiding van de bankbiljettenemissie noodzakelijk.

Op grond van een en ander — en in afwachting van eene door den Minister van Koloniën in uitzicht gestelde regeling van het Curaçaosch circulatiebankwezen bij de wet — werd in 1926 (P. B. No. 46) overgegaan tot wijziging en aanvulling van het Bankreglement van 1907. Het kapitaal is van f 350.000 verhoogd tot f 450.000, de maximum-reserve van f 50.000 op f 150.000. Het voorgeschreven maximum voor de uitgifte van bankbiljetten is geschrapt. De dekking van de biljetten door munt en (of) muntmateriaal, welke in 1909 tot één vijfde was teruggebracht, is weer op één derde bepaald.

In verband met zijn bovenvermeld voornemen heeft de Minister van Koloniën bij beschikking van 28 Juni 1927, No. 4, eene commissie benoemd om van voorlichting te dienen nopens de meest wenschelijke wijze van regeling van het circulatiebankwezen in Curaçao. Voorzitter van deze commissie is Mr. G. Vissering, President van De Nederlandsche Bank. Ten einde de commissie beter in staat te stellen over de aan haar voorgelegde onderwerpen een oordeel te vormen, zal eering door een lid der commissie, den heer E. A. Zeilinger Azn., oud-President van De Javasche Bank, een onderzoek op Curaçao worden ingesteld.

* Over het voortbestaan van de huidige Gouvernementscirculatiebank is in afwachting van het onderzoek der commissie en van de door den Minister van Koloniën ter zake te nemen beslissing niets met zekerheid te zeggen.

De toekomst derhalve in het midden latend, moge op dezen feestdag niet worden nagelaten om op te merken, dat de Curaçaosche Bank, al is zij eene Staatsbank, nimmer inflatie heeft veroorzaakt door eene al te gewillige voorziening in de kasbehoefden der Overheid. De uitgifte van bankpapier is steeds met de noodige voorzichtigheid geschied. De grenzen der bestaande behoefte werden nimmer overschreden. De instelling heeft zich een gewichtige plaats verworven in het financieel en commercieel leven van Curaçao. Zij heeft door hare samenwerking met de te Willemstad gevestigde particuliere banken en bankiers, ook in de wisselpolitiek, verhinderd, dat het publiek de dupe zou kunnen zijn van de eenzijdige vaststelling der tarieven en koersen. En last not least, de Curaçaosche Bank heeft gedurende haar 100-jarig bestaan aan het Gouvernement, vooral in ernstige tijden, hoogst belangrijke diensten bewezen. Een woord van waardering voor het werk van de instelling en hare opeenvolgende directiën moge daarom niet achterwege blijven.

J. VAN ETTINGER.

HET WERKLOOSHEIDSPROBLEEM.

In een lijvig rapport heeft de bij besluit d.d. 2 Juli 1926 van Burgemeester & Wethouders der gemeente Amsterdam ingestelde Werkloosheidscommissie op 13 December jl. verslag uitgebracht van het resultaat harer bevindingen.

Na een historische inleiding, waarin het werkloosheidsvraagstuk in algemeenen zin wordt belicht, wijdt de commissie een zestal hoofdstukken aan de wijze, waarop het onderzoek door haar werd geleid en aan de resultaten van dat onderzoek, om dan ten slotte in hoofdstuk VII een aantal conclusies en voorstellen te formuleeren, waarop wij gelegenheid zullen hebben in deze beschnouwing nader terug te komen. De commissie vermeldt in haar begeleidend schrijven aan B. & W. van Amsterdam nadrukkelijk, dat het lid der commissie, de heer B. de Vries, vertegenwoordiger van de vakcentralen, zich niet kon vereenigen met de voorstellen ad D, voornamelijk oerkerkende op een uitbouwen der werkloosheidsverzekering met steun der

Regering en gepaard gaande met een opheffing der crisis-steunregeling. In tegenstelling toch met de overige commissieleden is de vertegenwoordiger der vakcentralen van meening, dat „binnen afzienbaren tijd” de crisiscommissie niet kan worden gemist en hij acht het uit dezen hoofde dan ook ongewenscht van de opheffing van dit instituut te spreken.

In haar historisch overzicht brengt de commissie in herinnering, dat de liquidatie van het Amsterdamsch steuncomité eerst plaats vond begin September van het jaar 1919, toen nog slechts 578 ondersteunden uitkeering ontvingen. De liquidatie was, aldus het verslag, volkomen gewettigd door het ten gevolge der „schijn”-welvaart terugloopen der werkloosheid, terwijl een sterke uitzetting der verzekering den weg baande tot den meest gewenschten vorm van werkloosheidszorg. De verzekeringsnoodwet-1919 voorzag in den overgangstoestand; de kassen werden extra gesubsidieerd, terwijl de bijdragen, uitkeeringsbedragen en -termijnen werden vergroot. Voorts nam de Regering op zich de centrale zorg voor wachtgeldregelingen, werkverruiming en verplaatsing van arbeidskrachten en verklaarde zij zich zelfs bereid, zoo noodig bij te dragen in de hooge kosten van armenzorg. Toen betrekkelijk spoedig de gevolgen der economische crisis zich deden gelden, bleek intusschen de verzekering, waarop alle hoop gevestigd was, zelfs na de uitbreiding aan dit instituut gegeven en ongeacht de bijzondere aan noodlijdende kassen verleende faciliteiten, niet in staat in de snel stijgende behoefte aan ondersteuning der werkloosheids-slachtoffers, die snel in aantal toenamen, op afdoende wijze te voorzien. In Juli 1920 werd toen door de Regering ingevoerd de Crisis-steunregeling voor vakken, voor welke de Minister zoo landelijk als plaatselijk den crisistoestand zou vaststellen. Aanvankelijk geschiedde dit laatste uitsluitend voor het tabaks- en sigarenbedrijf alsmede het diamantvak (Augustus 1920), vervolgens in November van hetzelfde jaar voor het havenbedrijf, terwijl ten slotte bij circulaire van 21 Maart 1921 de regeling voor alle crisisvakken algemeen geldend werd verklaard. Droeg aanvankelijk het Rijk 50 pCt. bij in de kosten van den crisissteun, reeds met ingang van 1 Januari 1923 werd deze steunverleening van overheidszijde ingetrokken. Slechts ten aanzien van bepaalde gemeenten en regelingen bleef de Regering tot steun bereid; als regel kwamen dan ook de kosten van den crisissteun integraal ten laste der gemeenten.

In het tweede hoofdstuk van haar verslag behandelt de Commissie meer in het bijzonder aanleiding en voorbereiding tot het onderzoek. Ten aanzien der werkloosheidspercentages van de z.g. kasleden, d.w.z. bij de werklozenkassen aangesloten leden, wijst de Commissie erop, dat de percentages door haar vastgesteld aan de hand van uitgebreid cijfermateriaal niet

voor alle vakken, noch in elke periode dezelfde betekenissen hebben. Aan de met zorg uitgewerkte bijdragen ontleenen wij overigens, dat het aantal kasleden in 1913, het jaar vóór den oorlog, 12.044 bedroeg. Onderstaand overzicht laat de sterk stijgende lijn gedurende en na den oorlog zien:

1914.....	24.565	1921.....	55.489
1915.....	26.831	1922.....	42.801
1916.....	31.704	1923.....	38.581
1917.....	34.132	1924.....	36.673
1918.....	34.347	1925.....	37.071
1919.....	59.365	1926.....	38.331
1920.....	54.221		

Hierbij dient er echter op gewezen, dat het aantal ingeschreven *werkzoekenden* bij de Gemeente-Arbeidsbeurs van Amsterdam voor de jaren 1917 en 1921 niet vergelijkbaar is met het getal ingeschreven *werkloozen* gegeven van 1921 tot en met 1927, omdat steeds een groot aantal werknemers zich laat inschrijven, dat, *niet-werkloos* zijnde, zich slechts van het intermediair der Arbeidsbeurs bedient ten einde van betrekking te veranderen. Met nadruk vermeldt de commissie dan ook, dat *betrouwbaar materiaal tot vergelijking van den werkloosheidsomvang na en vóór den oorlog ontbreekt! Dit geldt trouwens niet slechts voor Amsterdam maar voor het geheele land, dat zelfs nu nog geen overzicht kan geven van het getal werkloozen op een bepaalden datum.* Uit de bestudeering der beschikbare gegevens over de jaren na 1916, die in elk geval de waarde hebben daaraan relatieve conclusies te kunnen ontleenen, blijkt, dat de werkloosheid na de demobilisatie in November 1918 snel steeg om onder den invloed der „schijn”-welvaart wederom even snel te dalen. In het najaar van 1920 deed de malaise zich opnieuw gevoelen en na 1920 kwamen behoudens een enkele uitzondering weinig of geen heftige schommelingen voor, terwijl vooral gedurende de laatste drie jaren een bepaalde permanentie in den omvang der werkloosheid valt op te merken! Gemiddeld beweegt zich het aantal bij de Arbeidsbeurs bekende werkloozen om de 12 à 13.000 met een stijging in de wintermaanden tot maximaal 15 à 17.000 en een daling in de gunstige maanden tot 10 à 12.000. Weliswaar gaan de percentages van de werkloosheid der verzekerden in dalende richting: 20,8 pCt. in 1921 en 11,6 pCt. in 1926, doch hierbij dient in aanmerking te worden genomen, dat de kaspercentages alleen betrekking hebben op de tegen werkloosheid verzekerde verenigingsleden, welke slechts een betrekkelijk klein gedeelte vormen van de aan werkloosheid onderhevige arbeidersbevolking.

Het onderstaand overzicht van den omvang der ten laste der gemeente komende ondersteuning gedurende de jaren 1924—'26 toont, hoe belangrijk de bedragen zijn, die jaarlijks op het gemeentelijk budget drukken.

Soort der ondersteuning.	1924	1925	1926
Voor rekening der gemeente komende bijslag op de contributies voor de werklozenkassen	f 324.964,47	f 316.077,11	f 311.873,26
Steun door Crisiscommissie	„ 1.679.944,21	„ 1.286.040,49	„ 1.381.137,36
Steun van het Burg. Armbestuur aan valide werkloozen..	„ 1.359.399,—	„ 1.145.034,—	„ 1.407.986,—
Totaal kosten werkloozensteun	f 3.364.307,68	f 2.747.151,60	f 3.100.996,62
Bevolking op eind December	712.222	718.046	726.529
Kosten per inwoner	„ 4,72	„ 3,83	„ 4,27
Aantal aanslagen in de Gem. inkomstenbelasting	232.000	233.000	238.460
Kosten per belastingaanslag	„ 14,50	„ 11,79	„ 13,—
Rotterdam.			
Totaal kosten werkloozensteun	„ 4.031.345,88	„ 2.924.733,24	„ 2.432.163,45
Bevolking op eind December	543.694	552.343	562.991
Kosten per inwoner	„ 7,41	„ 5,28	„ 4,32
Aantal aanslagen in de Rijksinkomstenbelasting	135.135	136.568	139.865
Kosten per belastingaanslag	„ 29,83	„ 21,42	„ 17,39
's-Gravenhage.			
Totaal kosten werkloozensteun	„ 1.426.179,24	„ 1.376.150,14	„ 975.704,52
Bevolking op eind December	391.369	398.416	408.636
Kosten per inwoner	„ 3,64	„ 3,45	„ 2,39
Aantal aanslagen Gem. Inkomstenbelasting	105.132	99.970	niet bekend
Kosten per belastingaanslag	„ 13,57	„ 13,79	niet bekend

Het verslag licht vervolgens in Hoofdstuk III de door haar gevolgde methode van onderzoek nader toe, om vervolgens de resultaten van haar onderzoek, uitvoerig en met uitgebreid cijfermateriaal gestaafd, te vermelden. Aan de hand harer enquête meent de Commissie met vrij groote zekerheid te mogen aannemen, dat de omvang der voor een nader onderzoek in aanmerking komende werkloosheid in Amsterdam op 15 September 1926 zich bepaalt tot ongeveer 11.373 werkloze bedrijfsarbeiders(sters) van 18 jaar en ouder. Terecht constateert zij, dat een percentage van 7,2 pCt. onder de mannelijke leden der werklozen een voor de hoofdstad ernstig verschijnsel is. Vergelijkt men — aldus het verslag — vervolgens het aantal rechtstreeksche slachtoffers der werkloosheid met het totale bevolkingscijfer van ons land, dan blijkt het percentage 4,76 pCt. der op 30 September 1926 getelde bevolking van 722.794 zielen te bedragen. Het aantal rechtstreeksche slachtoffers der te Amsterdam geconstateerde werkloosheid is dus ongeveer zoo groot als de geheele bevolking van steden als Amersfoort, Deventer, Zwolle, terwijl het gemiddeld aantal werklozen in het geheele land gedurende 1926 op 110.000 kan worden geraamd.

Het navolgend aan het verslag ontloend overzicht van de beroepsgewijze werkloosheidspercentages op 30 September 1926 te Amsterdam toont, dat percentages het tabaks- en sigarenbedrijf met 31,1 pCt. het zwaarst was getroffen. Tevens blijkt echter uit de onderstaande tabel, dat het bouwvak, het transportbedrijf en de groep der ongeschoolden tezamen meer dan de helft van alle werklozen tellen (6508).

Beroepen.	Mannen van 18 jaar en ouder		
	Berekend aantal beoefenaren op 30 September 1926 volgens beroepsstatistiek 1920 i.v.m. bevolkingsgroei	Getelde werklozen bij de enquête	Aantal
			In % van het aantal beoefenaren
Amusementsbedrijf	1.447	77	5,3
Bakkersbedrijf	2.382	197	8,3
Barbiërs- en kappersbedrijf..	719	3	0,4
Bouwbedrijf	14.477	2.252	15,6
Diamantvak	5.800	464	8
Electr. film- en radiobedrijf..	2.641	154	5,8
Fabriekmatige bedrijven ...	2.610	83	3,2
Grafische vakken en papier-fabricage	4.705	343	7,3
Handels-, kantoor- en winkelpersoneel	36.842	963	2,6
Hotel-, café- en restaurant-bedrijf	3.809	320	8,4
Hout- en meubelbedrijf	4.983	420	8,4
Huiselijke diensten	703	32	4,6
Kledingbedrijf	3.439	186	5,4
Land-, tuin- en veenarbeiders.	1.880	28	1,5
Leer- en schoenindustrie ...	1.033	32	3,1
Lompenbedrijf	111	14	12,6
Metaalnijverheid	13.612	720	5,3
Slagersbedrijf	1.323	43	3,3
Tabaks- en sigarenindustrie.	1.067	332	31,1
Techn. en opzichth. personeel.	1.747	85	4,9
Transportbedrijf te land en te water	16.136	1.314	8,1
Verplegend personeel	509	2	0,4
Overige vaklieden	500	7	1,4
Ongeschoolden	35.829	2.940	8,2
Totaal	158.304 ¹⁾	11.011	7

¹⁾ Dit totaal aantal is 4610 hooger dan het op pag. 20 van het verslag vermelde aantal mannelijke bedrijfsarbeiders van 18 jaar en ouder. Als gevolg hiervan is het algemeen werkloosheidspercentage onder hen hier 7 en op bladz. 20 7,2. Dit verschil wordt verklaard door het feit, dat onder de beoefenaren, in de onderscheidene beroepsgroepen genoemd, niet met name aangeduid overheidspersoneel versoholen zit, dat wel van het totaal kan worden afgetrokken als begrepen in het totale aantal overheidspersoneel van plus minus 30.000, maar in de afzonderlijke beroepen niet precies bekend is.

Het door de commissie ingesteld onderzoek heeft aangetoond, dat het aantal jongeren onder de werklozen verhoudingsgewijs te groot is; onvoldoende vakbekwaamheid en scholing moeten hierbij naar haar oordeel een rol van betekenis spelen. Merkwaardig is, aldus het verslag, dat in de vakken waarin het meest geklaagd wordt over gebrek aan goed geschoold personeel, t.w. de metaalindustrie en den handel, het aantal jongere werklozen percentsgewijze het grootst is. In de metaalindustrie is 50 pCt. der werklozen jonger dan 30 jaar, 62 pCt. jonger dan 35 en 72 pCt. jonger dan 40. In den handel, waar een sterke neiging bestaat om jong personeel in dienst te nemen, is zelfs 60 pCt. der werklozen jonger dan 30 jaar, 70 pCt. jonger dan 35 jaar en 79 pCt. jonger dan 40 jaar.

Ook de cijfers, welke ten aanzien van den duur der werkloosheid worden verstrekt, zijn leerrijk. Zoo blijkt uit de verzamelde gegevens, dat: 1048 personen meer dan 1 jaar tot en met 2 jaar werkloos waren = 9,22 pCt., Bouw- en diamantvakken 3½ pCt., Handels- en kantoorpersoneel, tabak- en sigarenbedrijf beide 15 pCt.

592 personen waren meer dan 2 tot en met 3 jaren werkloos = 5,2 pCt. De tabaksindustrie 35 pCt.

753 personen waren meer dan 3 jaren werkloos = 6,63 pCt. Het grafische vak 1,1 pCt., het transportbedrijf en de ongeschoolden 10 pCt.

In haar beschouwingen naar aanleiding van het door haar ingestelde onderzoek komt de commissie ten slotte tot de conclusie, dat de oorzaak der tegenwoordige werkloosheid niet slechts gelegen is in een crisis-toestand van voorbijgaanden aard, maar vooral gezocht moet worden in onvoldoende ontwikkeling van de industriele bedrijvigheid. De omvang der industrie toch is onevenredig geworden aan den groeienden omvang van Amsterdam's arbeidersbevolking. Ook het jongste verslag der Arbeidsinspectie vraagt voor dit aspect van het werkloosheidsprobleem de aandacht, erop wijzend, dat ook Nederland voor de gewichtige vraag staat, hoe de steeds groeiende bevolking een middel van bestaan zal vinden. Bij de tegenwoordige dichtheid van bevolking en de geringe emigratie-mogelijkheden — deze laatste stelling zij voor rekening der Arbeidsinspectie — is daarvoor het oog zoo goed als uitsluitend op de industrie gericht (zie Centraal Verslag der Arbeidsinspectie 1926 blz. 1—2). Nu reeds biedt de industrie geen bestaan voor alle beschikbare krachten, terwijl met het oog op den bevolkingsaanwas aan een gestadige uitbreiding der industrie dringend behoefte is.

Het verslag wijst er in dit verband op dat:

de diamantnijverheid, die bij een bevolking van plus minus 500.000 zielen aan plus minus 11.000 arbeiders werk verschafte, thans bij een bevolking van ongeveer 725.000 zielen hoogstens 6500 werknemers telt;

dat de sigarenindustrie, eertijds in Amsterdam gespecialiseerd op het maken van dure merken voor den export, als industrie vrijwel verdwenen is;

dat van de vroeger bestaande drie suikerfabrieken (Wester, Amstel en Spakler & Tetterode) alleen de Westerfabriek nog is overgebleven;

dat de bierbrouwerijen zijn verminderd met twee ('t Haantje en de Delibrouwerij);

dat naar buiten zijn overgeplaatst een belangrijke afdeling van Werkspoor (Zuilen), de Cacaofabriek van Bendsdorp en een deel der fabriek van Du Croo & Brauns;

dat opgeheven zijn karakteristieke bedrijven als: de Waskaarsenfabriek, de Marinewerf, de automobiefabriek „Trompenburg” en de Nederlandsche Plantenboterfabriek, terwijl tal van bedrijven in personeelsterkte zijn achteruitgegaan, waartegenover geen winst van betekenis in andere industrieën staat. Slechts de gemeente-exploitatie is sterk toegenomen met als gevolg een toeneming van het aantal werknemers in overheidsdienst.

Een hiermede gepaard gaand verschijnsel is, dat de ongunstige conjunctuur in enkele bedrijven, soms

tot gevolg hebbend een weliswaar ingekrompen maar op zichzelf niet ongezonde bedrijfsgroep, zich niet weerspiegelt in den omvang der bedrijfslegers; het surplus aan werknemers althans, dat in verschillende bedrijven is ontstaan, blijft op die bedrijven hangen. Weliswaar ligt in afvloeiing dezer overbodige krachten niet de oplossing van hun werkloosheidsmoeilijkheden, doch uit een oogpunt van algemeene werkloosheidszorg met het oog op eventueel te treffen Overheidsmaatregelen is het niettemin gewenscht, dat op de diverse bedrijven niet meer werklozen blijven leunen dan in verband met de bestaande en in de naaste toekomst te verwachten bedrijfsconjunctuur noodig is. Niet slechts omdat men zich thans geen juist beeld kan vormen van den omvang en de feitelijke beteekenis der werkloosheid, maar tevens omdat de bedrijven met hun noodeloos groote reservelegers aan arbeidskrachten tot onjuiste gevolgtrekkingen aanleiding geven!

Uit het uitgebreid feitenmateriaal ten aanzien van de afzonderlijke bedrijven verzameld, mogen wij één enkelen greep doen en de opmerkingen der Commissie met betrekking tot het handels-, kantoor- en winkel personeel laten volgen. Deze categorie lijdt volgens het verslag in ernstige mate aan het werkloosheidspeul, gevolg van de algemeene conjunctuur. Plaatselijke factoren zijn hier weinig in het spel. Ook dit verschijnsel, nl. dat in de oorlogsjaren van distributie, N.U.M. en N.O.T. tal van „nieuwbakken” kantoorbedienden in het bedrijf zijn gebracht, die uit den aard der zaak bij een wijziging in de conjunctuur het eerst voor ontslag in aanmerking kwamen, maar niettemin op dit vak bleven „hangen”, is van algemeenen aard. Bij al het surplus aan werknemers in dit bedrijf ontbreekt het toch nog soms aan alleszins bekwaame krachten en ook aan speciaal geschikte bedienden, o.a. voor Indië. De opleiding en praktische of speciale vorming van den kantoorbediende laat in bepaalde gevallen, in weerwil van alle schoolse cursussen en spoed- of stoomcursussen nog te wenschen over. Met betrekking tot dit vak moet ook nog het verschijnsel worden gereleveerd, dat vele beoefenaren uit andere bedrijven, die in hun eigen beroep om één of andere reden geen plaats meer krijgen zich, indien zij een behoorlijke hand schrijven, geschikt achten voor een administratieve betrekking en zodoende het leger der volkomen ongeschoolde kantoorbedienden vergrooten. In het bijzonder geldt dit ook voor het geheel „open” reizigersberoep, waartoe de „rücksichtsloze” aanneming van Jan en alleman als provisierreizigers door tal van werkgevers het hare bijdraagt. Uit den aard van deze verschijnselen moet een belangrijk deel van het leger werkloze handels- en kantoorbedienden als ten onrechte tot deze vakgroep behorende worden aangemerkt.

Wij hebben hiermede in zeer beknopt bestek den inhoud van dit zeer lezenswaardig rapport weergegeven. Alvorens wij de conclusies en voorstellen der Commissie laten volgen mogen wij der Commissie hulde brengen voor de wijze waarop zij zich van een voornaam deel van haar taak, nl. het verzamelen en verwerken van tal van waardevolle, ja onmisbare, gegevens met betrekking tot het brandend vraagstuk der werkloosheid, heeft gekwet. Bepaalde zich deze taak primair tot het bestudeeren van de oorzaken, die tot de omvangrijke werkloosheid in de hoofdstad hebben geleid, de Commissie legt nochtans den vinger op tal van wonde plekken en geeft vingervijzingen en wenken, die alle tezamen mutatis mutandis voor één bestudeering van het probleem uit nationaal oogpunt van de grootste beteekenis zijn.

*Conclusies en voorstellen der Commissie van
Onderzoek naar den omvang en de feitelijke
beteekenis der werkloosheid te Amsterdam.*

De voornaamste conclusies, waartoe de Commissie op grond van het door haar ingesteld onderzoek komt, releveert zij als volgt:

Ia. De op 15 September 1926 geconstateerde maatschappelijke werkloosheid, zich uitstrekkende over 11.011 mannen en 362 vrouwen van 18 jaar en ouder, draagt nog steeds een ernstig karakter.

b. De omvang dier werkloosheid is niet alleen groot op zichzelf beschouwd, maar ook in verhouding tot het geheele arbeidersleger (in totaal 6,2 pCt., voor mannen 7,3 pCt., voor vrouwen 1,2 pCt.), alsmede, wat de rechtstreeksche slachtoffers der werkloosheid betreft, in verhouding tot de totale bevolking (34.435 rechtstreeksche slachtoffers of 4,76 pCt. der geheele bevolking).

c. Voor een vergelijking der thans geconstateerde werkloosheid te Amsterdam met die van vóór den oorlog, met die van het geheele land en met die van andere groote steden in binnen- en buitenland, ontbreekt betrouwbaar statistisch materiaal.

d. Bij de beoordeeling der werkloosheid in Amsterdam moet wel rekening worden gehouden met de uit het karakter eener groote haven- en handelsstad voortvloeiende noodzakelijkheid van ruime reservelegers en dus periodieke werkloosheid van ongeschoolde en transportarbeiders.

II. De kosten ter bestrijding zulk eener omvangrijke werkloosheid zijn zwaar te dragen, zulks temeer waar in toenemende mate de lasten der werkloosheidszorg op de schouders der gemeenten worden afgewenteld en het hebben eener goede steunregeling den trek van arbeiders uit andere gemeenten naar Amsterdam vergroot, welke niet-Amsterdammers een evenredig aandeel in de werkloosheid dragen en dan weer ten laste der Gemeente komen.

III. De thans geconstateerde werkloosheid is niet alleen gevolg van een voorbijgaanden crisistoestand, maar vloeit grotendeels voort uit onvoldoende ontwikkeling van het industriële bedrijfsleven van Amsterdam en algemeene bedrijfsslapte. Zij draagt een zeker permanent karakter en leidt tot onevenredig groote reserve in verschillende bedrijven, doordat de werklozen blijven leunen op vakken, welke zijn teruggevoelen en geen perspectief tot opleving toonen.

IV. Het onderzoek heeft de Commissie verder overtuigd, dat er een groote verscheidenheid bestaat in omvang, oorzaken en aard der werkloosheid in de onderscheiden vakken, zoodat ook de afweer- of bestrijdingsmaatregelen tegen die werkloosheid niet voor alle vakken dezelfde kunnen zijn of hetzelfde effect kunnen sorteren.

V. Het leger der werklozen bestaat meerendeels uit on- en onvoldoend geschoolden, telt verhoudingsgewijs veel jongeren, alleenstaanden en hoofden van kleine gezinnen en in totaal relatief meer tegen werkloosheid verzekerde arbeiders dan niet verzekerden. De rouleering in de werkzaamheden, af te leiden uit den duur der werkloosheid der betrokkenen, is nog wel voldoende maar minder frequent dan in tijden van een normaal vlottende arbeidsmarkt.

VIa. Het werklozenleger bestaat thans nog voor het overgrote deel uit volwaardige arbeidskrachten, die ook in vakbekwaamheid en bruikbaarheid voor den arbeid in het algemeen nog niet achterstaan bij de Amsterdamsche arbeidersbevolking in het algemeen. Slechts 2,4 pCt. der onderzochte werklozen is medisch ongeschikt voor elken arbeid bevonden en slechts 11,1 pCt. alleen voor arbeid van zeer lichten aard geschikt; 62,9 pCt. der onderzochte vaklieden bleken normaal bruikbare vakarbeiders. De lichamelijke en moreele gesteldheid der werklozen baart dus thans nog geen reden tot ongerustheid, waaruit de gevolgtrekking gewettigd is, dat, zoo er al van arbeidsschuwhheid kan worden gesproken, deze zeker nog niet verontrustend is, al moet worden erkend, dat het — wegens gebrek aan werkverschaffingswerken — aan volledige toetsingsgelegenheid op dit punt ontbroken heeft.

b. Op den duur kan echter het gevaar niet uitblijven van aantasting van het fysiek en de moraliteit der werklozen wegens het door te weinig roulee-

ren bij den arbeid inboeten aan arbeidsgeschiktheid en verliezen der arbeidsvaardigheid, van ontwennen aan arbeidsdiscipline, van verpauperizingering der gezinnen en dientengevolge demoralisatie van een deel der Amsterdamsche arbeidersbevolking, omdat een steunregeling nooit hoog genoeg kan zijn om deze gevolgen eener langdurige werkloosheid voldoende te keeren. Een toenemend aantal niet volwaardige arbeidskrachten, paupers en arbeidsschuwen zal de gelederen der bonafide maatschappelijke werkloozen onzuiver maken, zoo geen afzonderlijke maatregelen voor deze persoonlijke werkloozen getroffen werden.

De Commissie formuleert vervolgens de navolgende voorstellen:

A. Van de ontwikkeling der Amsterdamsche industrie hangt naar haar meening voor een groot deel af de al of niet vermindering der thans nog heerschende werkloosheid. Die industrie is in de hoofdstad in het algemeen gesproken op een dood punt gekomen. Evenwel zijn de oorzaken van den ongunstigen toestand der industrie niet overal dezelfde, noch kunnen de werkloosheidsmaatregelen in de onderscheiden bedrijfstakken steeds dezelfde zijn. *De Commissie meent, dat als resultaat van haar onderzoek zoo spoedig mogelijk nadere onderzoekingen dienen te worden gedaan naar de bijzondere bedrijfsomstandigheden, de werkloosheidsorzaken en dus ook naar de daarmede verband houdende middelen tot bestrijding der werkloosheid in de verschillende branches van het bedrijfsleven, zoodat men kan komen tot meer differentiatie in de werkloosheidszorg en tot het bereiken van het meeste effect bij de bestrijding dier werkloosheid.*

B. Naast het sub A bedoelde onderzoek en de daaruit eventueel voortvloeiende maatregelen voor de afzonderlijke bedrijfspgroepen treffe de Overheid alle mogelijke maatregelen tot systematische en rationeele bevordering der plaatselijke nijverheid in het algemeen. Die maatregelen kunnen bestaan in:

a. het geven van technische en economische voorlichting in den trant van den voorlichtingsarbeid der nijverheidsconsulenten en van diverse Rijksvoorlichtingsbureaux;

b. het in bepaalde gevallen verlenen van faciliteiten van tijdelijk noodlijdende, maar toch niet economisch ongezonde, bedrijven;

c. het geven van opdrachten aan of het financieel steunen van tijdelijk noodlijdende maar toch niet economisch ongezonde bedrijven;

d. het helpen vormen van een alleszins bekwaam arbeidersleger door het bevorderen van een doelmatige vakopleiding en practisch leerlingwezen;

C. De Gemeente bevordere verder door eigen maatregelen of door het propageeren dier maatregelen bij de particuliere bedrijfs wereld;

a. het na vaststelling van de normale personeelbehoefte in de onderscheidene bedrijfspgroepen of onderdeelen daarvan, afvloeien van een eventueel surplus of het toevoeren van vroegere of nieuw gevormde bedrijfsbeoefenaren;

b. beroepsomvorming en vakvoltooiing in de bedrijven en vakken, die daarvoor in aanmerking komen;

c. het verplaatsen der werkloozen naar binnen- en buitenland, vooral van de talrijke alleenstaanden onder hen;

d. het beter doen rouleeren der werkkrachten bij de werkzaamheden in de bedrijven waar zulks mogelijk is;

e. het meer regulariseeren der werkzaamheden en het beschermen der plaatselijke arbeidsmarkt tegen concurrentie van lieden van buiten;

f. het tegengaan van deloyale concurrentie van ambtenaren, gepensionneerden of lieden met dubbele inkomens.

D. Naast de maatregelen tot ontplooiing der industriele bedrijvigheid en tot vermindering der werkloosheid treffe de Overheid de volgende maatregelen

ten behoeve van de slachtoffers der werkloosheid door:

a. uitbouwen der werkloosheidsverzekering op zoodanige wijze, dat zij in den steun der slachtoffers der thans vrijwel stabiele, zij het ook omvangrijke, werkloosheid kan voorzien. *Waar deze werkloosheidsverzekering een zaak van Rijkszorg is, zal de Gemeente bij het Rijk op deze uitbreiding der verzekering dienen aan te dringen;*

b. *nadat de werkloosheidsverzekering voldoende is uitgebouwd, in den zin en den omvang als in a. omschreven, kan de crisistestunregeling worden opgeheven;*

c. de steun van Overheidswege aan werkloozen verstrekt buiten de verzekeringsuitkeering worde zoo veel mogelijk geïndividualiseerd met inachtneming van de persoonlijke omstandigheden van betrokkenen;

d. er worden voor training en toetsing van daarvoor in aanmerking komende gesteunde werkloozen werkverschaffingen in het leven geroepen;

e. de hulp aan maatschappelijk niet-volwaardige arbeidskrachten worde een onderwerp van afzonderlijke overheidszorg;

f. bij den huidige stand der werkloosheid blijve het vraagstuk der ontwikkeling en ontspanning van werkloozen de bijzondere aandacht der Overheid houden.

E. Ter bevordering van de uitvoering van een zoodanig plan, ter bereiking van de eenheid van lijn in de bestrijding der werkloosheid en de leniging harer gevolgen, dient deze geheele Overheidszorg ge-centraliseerd te worden en in handen gelegd van één Wethouder.

In een volgend artikel zullen wij bovengenoemde voorstellen nader bespreken en onzerzijds enkele beschouwingen aan dit ook voor onze Gemeente, ja voor geheel ons land, brandend vraagstuk wijden.

(Slot volgt).

C. VERMEY.

Rotterdam, Januari 1928.

DE NIEUWE ONZEKERHEID OVER HET LOT DER „POENALE SANCTIE” IN INDIË, GEWEKT BIJ DE BEHANDELING IN DEN VOLKSRAAD VAN DE JONGSTE VERANDERINGEN IN DE „KOELIE-ORDONNANTIE-SUMATRA'S OOSTKUST”.

III (Slot).

Wie mocht gemeend hebben, dat met de besluiten van de Indische regeering in 1923/24 de thans door en door overwogen zaak tot rust was gekomen en die voor Indië's welvaart zoo krachtig nagestreefde „zekerheid” voor den ondernemingsgeest althans voor een redelijk tijdperk verkregen was, die zou weldra blijken zich schromelijk vergist te hebben. Maar wie, inderdaad, zou nog slechts twee jaren geleden mogelijk hebben geacht, wat er op het huidig oogenblik bezig is met de p.s. te gebeuren? Om dit gebeuren op zijn volle waarde te apprecieeren moet de lezer er bijzonderlijk acht op geven, dat, toen de zoeven in herinnering gebrachte geschiedenis eindigde met de aanneming door de Tweede Kamer van het „naschrift” met conclusien harer betrekkelijke Commissie, daaronder mede door haar werd aanvaard, en door den Minister van Koloniën onmiddellijk werd overgenomen, eene conclusie tot instelling van periodieke herzieningen van de K. O. In verband daarmede werd een „Permanente Commissie voor de bestudeering van de arbeidstoestanden ter Oostkust van Sumatra” te Medan in het leven geroepen, een lichaam van veelzijdige deskundige samenstelling onder voorzitterschap van den Gouverneur van het gewest. Deze Commissie zou de geleidelijke ontwikkeling der toestanden aldaar geregeld blijven gadeslaan en telkenmale om de vijf jaren de Regeering van advies hebben te dienen, of er iets en zoo ja, wát er ter verbetering van de arbeidstoestanden en -regelingen zou kunnen worden verricht.

Let men op het hoogerop in den breede geschetste standpunt door de Indische Regeering, den Minister

van Koloniën, en de Tweede Kamer in 1923/24 ingenomen: t.w. voorschands, tot de plaatselijke omstandigheden zullen zijn gewijzigd, geen opheffing der publiekrechtelijke sancties, — dan kan er over de strekking van deze periodieke herzieningen en over den aard dezer „Permanente Commissie” niet het minste verschil van meening bestaan. De Minister van Koloniën had trouwens dienovereenkomstig, — toen hij verklaarde de betrekkelijke conclusie der Kamercommissie ter aanbeveling aan de Indische Regeering over te nemen, — daaraan aanstonds ter verheldering nog met ronde woorden toegevoegd „dat een dergelijke herziening in geen geval (zou mogen) ontaarden in een periodiek rammen tegen het instituut van de p.s. Uit den aard der zaak zullen mitigatiën, die voor het betrokken gewest inmiddels mogelijk zijn geworden in den omvang van het instituut onder de oogen kunnen worden gezien, maar het mag niet worden een telkens herhaald stelselmatig verzet tegen het dwangmiddel op zichzelf, dat, zooals ik heb uiteengezet, allengs zijn einde moet vinden zoodra de omstandigheden in de maatschappij zelf dat einde wettigen”. (Handelingen van de Tweede Kamer, zitting 1923/24, blz. 2389). En dezelfde Regeering, resp. dezelfde wetgever, die in de considerans van het straks genoemd Ind. Stbl. 1924 Nr. 513 het beginsel had vastgelegd: „dat het stelsel in 's Lands belang niet kan worden gemist voor zoolang niet de plaatselijke omstandigheden een krachtiger sanctie dan de enkele civiel-rechtelijke overbodig maken”, behoefde dan ook geen oogenblik te aarzelen, in eene vervolgordonnantie (Ind. Stbl. 1925 Nr. 201) nog een nader nieuw artikel, artikel 24a, aan de K. O. toe te voegen, waarvan het eerste lid strekt tot instelling van die „Permanente Commissie”, terwijl volgens het tweede lid over de mogelijkheid van wettelijke veranderingen „om de vijf jaren, voor de eerste maal in 1930 door den Gouverneur-Generaal (haar) advies ingewonnen” wordt.

En toch, reeds twee jaren later, onder dato 21 Juni 1927, legt de volgende Regeering aan den Volksraad een ontwerp-ordonnantie voor, met eenige (niet principieele-) veranderingen en toevoegingen aan de K. O. en komt bij deze gelegenheid met de mededeeling, dat zij heeft doen nagaan, op welke punten „reeds thans, *zonder aantasting* dus der „poenale sanctie zelve verbeteringen zouden kunnen worden aangebracht” (die in deze ontwerp-ordonnantie vervat zijn) zulks. . . . „in afwachting van de herziening der bepalingen, welke de grondslagen der p.s. zullen betreffen, welke eerst in 1930 aan de orde komt”. (Woorden van § 1 der Mem. v. Toel.; Volksraadzitting 1927/28, onderwerp 21, stuk 3; de cursiveeringen zijn van mij)! — Aanvankelijk gelooft men zijn oogen niet en vervolgens twijfelt men, wat hier van beide het verwonderlijkste is: het *feit* zelf, dat pas twee jaren na een breedvoerig overvogen handhaving van en verschaffen van zekerheid omtrent een hoogst gewichtig instituut, zonder een syllabe tot verklaring van dit toch zeker nieuw standpunt, een aanstaande herziening der grondslagen-zelf van dat instituut wordt aangekondigd, dan wel de minstens ongewone wijze waarop deze a.s. herziening bij deze gelegenheid alvast voorloopig incidenteel wordt ingeleid, haar het pad wordt geëffend.

Wat het feit der koersverandering op zichzelf aangaat, moet stellig vooraf erkend worden, dat nimmer eene Regeering of een wetgever latere Regeeringen of wetgevers binden kan. Bovendien is continuïteit juist van de Indische staatsmachine nooit de sterkste kant geweest, waar het leidinggevende corps hoogste autoriteiten binnen de vijf jaren gewoonlijk geheel en al wisselt en de eenhoofdige, Regeering zelve bij nog kortere perioden vernieuwd wordt, — maar zij is toch, en met haar bedachtzaamheid, een voldoende kenmerkende algemeen-Nederlandsche bestuurderseigenschap, zoodat wel niemand zal vermoed hebben, dat reeds de eerstopvolgende Regeering bij de eerste de beste

gelegenheid, door niemand ertoe uitgelokt, de continuïteit zóó zou op zijde zetten en er de principieele zijde als met de haren zou bijsleepen.

Maar opvallender nog dan het feit schijnt de wijze waarop de omzwenking thans wordt ingezet. Vooreerst zij genoteerd de nauw verklaarbare *overhaasting*, waarmede men blijkbaar de zaak tot een fait accompli wil maken: nadrukkelijk zegt het genoemde nieuwe art. 24a (St. 1925, Nr. 201) dat het *advies* der Permanente Commissie voor de eerste maal in 1930 zal worden *ingewonnen*; de Regeering echter, zelve in § 1 der genoemde Mem. v. Toel. nog slechts sprekende van een „aan de orde” komen in 1930, preciseerd aan het slot van hetzelfde document als hare bedoeling, dat „na vaststelling” der thans ingediende (partieele wijzigingen bevattende) ordonnantie, dus al dadelijk, „het overleg met de Permanente Arbeidscommissie te Medan (zal) worden geopend” en dat wel: „nopens de in 1930 *tot stand te brengen*” herziening. In overeenstemming hiermede gaf de Regeering nog onlangs in de Mem. v. Antw. op de afdeling II. (Justitie) der aanvullingsbegroting voor 1928 op een desbetreffende opmerking het bescheid:

„. . . dat zij den Dir. v. Just. heeft opgedragen om *terstond* het vraagstuk ter hand te nemen van de *in 1930 tot stand te brengen* principieele wijziging der K. O. en dat dienovereenkomstig bedoeld Departementshoofd de Permanente Arbeidscommissie heeft uitgenoodigd *in den loop van 1928* haar advies voor de in 1930 in werking tredende inkrimping der p.s. te willen indienen.”

Waar de wettelijke bepaling van art. 24a, die het eerste vragen om *advies* uitstelde tot 1930 een evident verband houdt met het geheele standpunt van 1924—1925: rust en zekerheid verschaffen, — is deze voortvarendheid geenszins enkel met den letter, maar stellig bovenal met den geest dier wetsbepaling in strijd, en brengt zij den ondernemingsgeest zeker schade toe. In stede van de jaren te eerbiedigen waarin (tot in 1930) ter wille der bedrijfsrust over de p.s. geheel en al *gezwegen* zou worden, begint de Regeering nu, ruim twee jaren vóór dien tijd al, liefst de grondslagen zelf nadrukkelijk in het geding te brengen. Tevens wordt hierdoor op de Permanente Commissie druk geoeffend om, in strijd met genoemde wetsbepaling, haar advies twee jaar te vroeg uit te brengen. Dat het ook den schijn heeft alsof de Regeering de Commissie zelfs niet de vrijheid wil laten om „over de mogelijkheid”, zooals art. 24a het bepaaldelijk voorschrijft, te adviseeren, maar alleen nog over de methode waarop de, door de Regeering zelve *thans reeds vastgestelde* „inkrimping der p.s.” het beste bereikt zal worden, wat wederom met art. 24a der K. O. niet te rijmen zou zijn, stip ik slechts terloops aan, daar het uiteraard allerminst vaststaat, dat de Commissie zich aldus tot een advies van principieel zoozeer beperkter strekking dan van haar door den wetgever wordt geëischt, zal laten bewegen.

Doch in de tweede plaats en bovenal, doet in de wijze waarop de veranderde koers wordt voorbereid, minder behagelijk aan het telkens herhaald zonder meer vermelden van het jaar 1930, als het jaar waarin eene dergelijke „principieele herziening der K.O.” eigenlijk door iedereen al verwacht zou zijn. Het is nl. niet alleen, dat de zoo straks aangehaalde woorden uit § 1 der Mem. v. Toel. van 21 Juni jl. op zichzelf reeds vrij duidelijk zinspelen op een principieele, — immers eene „de grondslagen der p.s.” betreffende, — herziening in 1930, maar vlak daarvóór in die Mem. vindt men de laatst voorafgegane fase van de geschiedenis der p.s. vermeld, en o.a. juist naar die Stblen van 1924 en 1925 (Nos. 513 en 201) die een *niet*-principieele herziening in 1930 willen doen overwegen, verwezen. Het aldus eng tusschen een en ander gelegde verband zal waarlijk op niemand, die niet in het onderwerp thuis is, den indruk maken, als zou de Regeering van de lijn der continuïteit met hare voorgangster willen *afwijken*; veeleer wordt hierdoor integendeel de indruk gewekt, dat de huidige Regeering

in het vorige spoor voortwerkt. Maar dit is zeker niet het geval, en men zou daarom eerder in de uitdrukking „de grondslagen der p.s.” een lapsus calami of althans een te korte en daardoor te ver gaande uitdrukking voor een minder ver strekkende bedoeling willen zien; te aannemelijker omdat tenslotte het advies der Permanente Commissie toch óók heeft te loopen over: (edoch: over „de mogelijkheid van”, zegt art. 24a erbij) „toepassing van de bepalingen in het eerste en tweede lid van art. 24 en de mate, waarin die zal kunnen plaats hebben”, dat is: over de vraag of wellicht voor, een deel der overeenkomsten, of voor een bepaald terrein, of voor een bepaalde cultuur, een of meer der straf- en politie-ele bepalingen kunnen worden buiten werking gesteld.

Maar verder voortlezende ontwaart men alda anders: niet alleen herhaalt de Regeering in het reeds aangehaalde slot der Mem. v. Toel. volkomen duidelijk de uitdrukking „de in 1930 tot stand te brengen principieele herziening der K. O.” (en cursiveert zij daar bepaaldelijk het woord „principieele”); maar in gelijken geest antwoordt zij in onderdeel I harer Mem. v. Antwoord op hetzelfde ontwerp van 21 Juni jl., naar aanleiding van een tweetal moties, van de Volksraadleden Middendorp c.s., en Soeroso c.s., beide strekkende tot finale afschaffing der p.s. op den kortsten termijn, dat zij die moties praematuur acht, omdat zij „van gevoelen (was), dat deze bij de herziening-1930; en niet bij de onderwerpelijke wijziging, thuis behooren”.¹⁾ Zij vangt voorts dat onderdeel I der Mem. van Antw. aan met erop te wijzen, „dat de vorige Regeering in den Volksraad uitdrukkelijk heeft toegezegd, dat vóór 1930 de K. O.'s niet principieel zouden worden gewijzigd, dat de vorige Volksraad deze toezegging heeft aanvaard.”¹⁾ (eene weinig juiste wedergave van de „toezegging” der vorige Regeering, gelijk de lezer weet). Op een andere plaats der zelfde Mem. van Antw. (Onderdeel II, § 1) wordt nadrukkelijk het thans, Juni 1927, ingediende ontwerp, als een, dat enkel de desiderata „welke met behoud van het stelsel”²⁾ als verbeteringen bleken te moeten worden aangemerkt”, gesteld tegenover: de „toekomstige principieele” maatregelen, „de”, zoo heet het een zevental regels verderop nog eenmaal, „in 1930 tot stand te brengen principieele” wijzigingen”. Verdere kenmerkende plaatsen uit de gedrukte stukken voorbijgaande, citeer ik nog een paar duidelijke uitingen uit het mondelinge antwoord, dat de Regeering haren Directeur van Justitie liet geven in de vergadering van den Volksraad van 8 Augustus jl.; de eerste, waar hij den heer Stokvis diens ietwat heftige woorden „in zijn vurigen ijver tot afschaffing van de p.s.” verwijt, luidt: „ik geloof, dat de Regeering het hier eigenlijk volkomen met den heer Stokvis eens is en de heer Stokvis, op een kleinigheid van tempo na, het ook absoluut met de Regeering eens is”; de tweede, een paar kolommen verder, luidt: „De Regeering wenscht geen plotselinge afschaffing der p.s., omdat op het oogenblik, zooals ik zooveel reeds heb betoogd, de betrokkenen er op rekenen, dat het niet zal gebeuren voor 1930,”¹⁾

Telkens weer, zooals men ziet, wordt er hier van Regeeringswege geschreven en gesproken van „de” herziening van 1930, een enkel maal zelfs met nadrukkelijke vermelding van „de vorige Regeering” er bij, waardoor ten duidelijkste uitkomt, hoe zij die „herziening van 1930” als identiek dezelfde voordraagt, welke door die vorige Regeering en haar Stbl. 1925 Nr. 201 voor dat jaar 1930 was in uitzicht gesteld (waarover, liever gezegd, in 1930 het advies der Permanente Commissie zou moeten worden gevraagd). Doch zij doet het, daarbij steeds tegelijk als vanzelfsprekend en geen woord van toelichting behoevend voorkomen, als zou deze herziening-1930” ab origine eene principieele moeten wezen, eene die de grond-

slagen van de p.s. zou moeten aantasten, eene, die de liquidatie tot spoedige afschaffing zou inzetten, en dit laatste nog wel als iets waarop volgens haar ook de betrokkenen (en dan blijkbaar van den beginne af) tegen dat jaar hadden moeten rekenen!

Hoe weinig juist deze voorstelling omtrent de strekking van „de” „herziening-1930” is, behoeft na het voorafgegaane voor den lezer stellig geen betoog; zij is veeleer zoo tastbaar in tegenspraak met geheel het standpunt der vorige Regeering en evenzoo met de duidelijke considerans van St. 1924 Nr. 201, die de onmisbaarheid voorshands van het poenale stelsel in ronde woorden uitsprak, dat de vraag naar eene verklaring, hoe de Regeering is kunnen komen tot deze wijze van de kwestie voor te dragen, zich aan den lezer ongetwijfeld van zelf opdringt.

Het schijnt mij niet gemakkelijk, deze vraag bevredigend te beantwoorden. Heeft de Regeering wellicht slechts een spel van woorden gezien in het verschil, dat te maken valt tusschen eene herziening, die de p.s. inkrimpt om ze — meer of minder geleidelijk — af te schaffen (de hare), en eene herziening, die hoewel met behoud voorshands van het stelsel, toch elke vijf jaar herhaald omziet naar mogelijkheden om het stelsel te mitigeeren (die van artikel 24a)? Men zou een dergelijke verklaring van het geval gaarne aannemen, en dan alleen de woordenkeus als onvoorzichtiglijk overdreven en daardoor min-gelukkig willen aanmerken en te eerder zou men tot deze verklaring willen neigen, waar zij toch althans beloofd heeft, dat bij het zoeken naar een oplossing „overleg zal worden gepleegd met de ondernemers en dat die oplossing zoo eenigszins mogelijk er een zal zijn, waarmee de ondernemers zich kunnen vereenigen en waarop zij zich alsdan tijdig kunnen voorbereiden” (Mem. v. Antw., onderdeel I) en dat zij „tot afschaffing wil medewerken . . . zoo redelijk mogelijk zonder schade toe te brengen aan het bedrijf”¹⁾ (woorden van den Dir. v. Justitie in de vergadering van 8 Augustus jl., Handelingen blz. 1512). Maar als dit de verklaring was, hoe zou dan de Regeering juist zelve ergens hare eigen verbeteringen „met behoud van het stelsel” zoo scherp stellen tegenover, — dus onderscheiden van, — de „principieele” herziening-1930, die „de grondslagen” zal betreffen?

Moet men dan eerder aannemen, dat de Regeering zich zóó verre vergist heeft met betrekking tot de vroegere geschiedenis en de bedoelingen van Tweede Kamer, Opperbestuur, Indische Regeering en Ordonnantie-Wetgever in de jaren 1923—1925, dat zij zich met eene „principieele herziening 1930” de continuë voortzetting ervan kón achten? Zulk groot verzuim mag men haar niet zonder meer in de schoenen schuiven.

Of heeft zij ten slotte toch met voordacht, en — naar een ieder dan mag verlangen, vóór 1930 nog nader aangetoond te zien — weloverwogen, willen afwijken van der voorgangster standpunt en bedoelt zij dus ondanks alle gekozen bewoordingen wél, een eigene, zelfstandige herziening der „grondslagen” aan te kondigen, daarbij enkel — en noode — wachtende tot 1930 omdat dit jaartal nu eenmaal ergens in een wetsartikel staat genoemd als beginpunt voor een, zij het andersoortige, herziening? Maar waarom heeft zij dan haar veranderd standpunt niet, op het voorbeeld der vroegere Regeering in 1923, met eenvoudige, klare woorden beleden, waar toch, — nog eenmaal, — voor haar als voor iedere Regeering het recht bestaat om van de maatregelen eener voorgangster af te wijken? Waarom heeft zij integendeel, bij herhaling telkens weer uitdrukkingen gekozen, die niet konden nalaten den schijn te wekken, alsof zij er prijs op stelde juist wél de lijn der laatste geschiedenis recht door te trekken, juist wél dezelfde reeds voorgenomen „herziening-1930” op het oog te hebben, als St. 1924 Nr. 201 eischt?

En wat zal de Regeering doen, als haarzelve dit t.z.t. onmogelijk blijkt?

¹⁾ Door mij gecursiveerd.

²⁾ Hier cursiveert de Regeering.

Toevallig kwam mij tijdens het bestudeeren van deze stukken en deze raadselen een interview onder de oogen dat Mr. Vreede, Hoofd van het Kantoor van Arbeid bij het Departement van Justitie, op zijn doorreis langs Medan, aan de Sumatra Post heeft toegestaan. Als zijne mededeelingen, zooals die in de N.R.Ct. van 6 December 1927 (avondblad A blz. 1) zijn overgenomen, door den interviewer voldoende juist zijn weergegeven, dan zou inderdaad de laatste onderstelling toch de ware blijken: hij zou nl. aan eerstgenoemd blad ronduit verklaard hebben, dat werkelijk „de standpunten van 1923 en van 1927 . . . radicaal verschillend” zijn en zelfs er aan toegevoegd hebben, dat in verband daarmee „de positie der Permanente Commissie eene gansch andere is geworden”. Dit laatste gedeelte zal zeker wel niet geheel juist, of minstens onvolledig, zijn weergegeven, want een dergelijke *stille* verandering van den aard van een op een wettelijke bepaling (art. 24a K. O.) steunend college, zonder wijziging van deze bepaling, is niet mogelijk. Aannemende dus de juistheid van de wederigave van het te Medan gesprokene en aannemende dat de mededeelingen van den Chef van het Kantoor van Arbeid zonder voorbehoud ook der Regeering zienswijze weergegeven, zou dit interview dan ten aanzien van het ware Regeeringsstandpunt van heden ongetwijfeld verhelderend hebben gewerkt, maar erg helder zou het aldus ontstoken licht toch nog niet zijn; het werpt althans op de straks geanalyseerde bewoordingen, van welke de Regeering zich jegens en in den Volksraad herhaaldelijk heeft bediend, volstrekt geen schoonen glans.

Wat ten slotte in al deze vragen de ware oplossing moge zijn, — is het te sterk, te zeggen dat hier een uiterste van verwarring en van onzekerheid is bereikt, waar rust en zekerheid de bedoeling van den wetgever waren?

Het is intusschen niet voldoende, alleen stil te staan bij de diepere gronden en den uiterlijken vorm der opnieuw geschapen beroering, — veel te zeer is daarvoor het aangekondigd voornemen zelf waarvoor in dit opstel de aandacht is gevraagd, de waakzaamheid waard van alle belangstellenden in Indië's voorspoed en van alle belanghebbenden bij de groote cultures buiten Java.

Die aankondiging, — in het onmogelijk voorbij te zien verband met den merkwaardigen vorm waarin zij vervat is, — moge voor deze allen een waarschuwing zijn om tijdig voor zichzelf er tegen te waken en er den geest hunner omgeving tegen te behoeden, dat geleidelijkerwijs, al van nu af, aan de publieke opinie het volstrekt onjuiste denkbeeld worde ingeplant, als zouden de in 1925 vastgestelde periodieke herzieningen der p.s., te beginnen met die in 1930, reeds van meet af aan de strekking hebben gehad om in een bóven de geleidelijke ontwikkeling der bevolkingstoestanen door kolonisatie uit, kunstmatig *geforceerd* tempo, de afschaffing der p.s. te bereiken. Door zoodanige stille infiltratie der afschaffingsidee toch zou die opinie zich in 1930 des te eerder berustend bij den nieuwen loop der zaak neerleggen, ook voor zover het persoonlijke tegenstanders van het forceeren der omstandigheden betreft. Zij behooren zich integendeel eens voor al goed voor oogen te houden, dat het thans ingenomen standpunt, hoe ook voorgedragen, in feite diametraal het tegengestelde van dat van 1923 is en dat „de”, t.w. de door de K. O. *voorgeschreven*, herziening-1930 daarbij *niet* thuis behoort, zoodat het voor hen nog steeds de tijd en de taak is gebleven om met woord en daad ook hun overtuiging alsnog te laten vernemen en daarvoor te strijden. Daarbij dienen zij allereerst met nadruk op te komen tegen de verbreking van de periode van volstreekte rust ten aanzien der p.s., die bij wettelijk voorschrift (in Stbl. 1925 No. 201) was vastgelegd. Daarbij hebben zij vervolgens er eenige bijzondere aandacht aan te schenken of e.q. inderdaad aan *ware* afschaffing der p.s. zal worden gewerkt, in dezen zin, dat óók de Gouverne-

mentsbedrijven buiten Java, als kolennijnen en tinwinning, op *dezelfde wijze* zullen worden getroffen als particuliere landbouw en nijverheid, dan wel voor die bedrijven direct of indirect eenig voorrecht of eenige uitweg zal worden voorbehouden, waarvan de particuliere ondernemers niet mede zouden mogen profiteren. Daarbij mogen zij niet minder ook een bevredigend antwoord eischen op de, — tot nog toe sedert de nieuwe wending niet gestelde — vraag, of de Regeering het sedert het bestaan der uitstekend gedocumenteerde afdeling voor Landbouwoeconomie mogelijke (en dus Regeeringsplicht) geworden contact, dat de vorige Regeering zoo veel heeft geleerd, heeft voortgezet, dan wel of de zaak thans weder, gelijk in een vroeger stadium, als een vraagstuk van uitsluitend arbeids- en wetgevend belang is behandeld; en in ieder geval, welke de zienswijze harer officieele deskundige landbouwoeconomen aldaar ten aanzien der p.s. als bestaansfactor voor de welvaart en de verdere ontwikkeling der Buitengewesten thans is. En bovenal: mogen zij daarbij niet schromen, de punten te plaatsen op de i's, die ze behoeven en niet, tegenover het thans te verwachten krachtig weder opleven der mode-leuze, vervallen in die zwakte, welke op ander terrein een scherp filosoof-mathematicus kortelings kenschetste met deze bijzonder juiste woorden: „..... si d'aventure quelque esprit clair intervient contre la thèse nouvelle, il sent vivement la nécessité de se faire pardonner cette faute contre la mode et à cet effet il couvre tellement de fleurs ses adversaires que sa critique parfois prend l'aspect d'apologie.....”¹⁾.

Want voor zulk een houding is geen reden: te strijden voor het behoud (enkel voor zoolang noodig, natuurlijk) der p.s. is te strijden voor eene goede zaak; het is: Indië te helpen behoeden tegen een volstrekt onnoodigen achteruitgang, die *iedereen* zal benadeelen, ook de werklieden.

Mr. F. J. H. COWAN,
Oud-Directeur van het Departement
van Justitie in N.-Indië.

den Haag, December 1927.

BELASTING VAN NEDERLANDERS IN DEN VREEMDE.

In de uitgave van 18 Januari 1928 No. 629 van de Economisch-Statistische Berichten komt Prof. Dr. A. van Gijn op tegen mijn uiteenzetting in het daaraan voorafgaande nummer, hoe het ontwerp-de Geer in stede van dubbele belasting te ondervangen deze verhoogt en het tot stand komen eener internationale regeling ter vermijding dier dubbele belasting belemmert.

Dr. van Gijn heeft een eigenaardige wijze van debatteeren. Bij hem staat de plicht van Nederlanders buiten Nederland om in de financieele lasten van hun vaderland bij te dragen, zoozeer op den voorgrond, dat de poging om deze plicht in den vorm van een belasting op inkomen en bij wijze van successierecht in de Nederlandsche wetgeving te belichamen à tort et à travers dient te worden doorgedreven, al zijn de bezwaren, aan de invoering van zulke belasting verbonden, zoo groot, dat de problematieke voordeelen, die de Nederlandsche schatkist er door zal ondervinden, daar niet tegen opwegen. Zijn argumenten hebben daardoor voornamelijk ten doel de geopperde bezwaren weg te redeneeren, waarbij het effect sorteeeren zijner argumenten hem meer aan het hart gaat dan de vraag of hetgeen hij ter staving van zijn beweringen aanvoert, juist is of consequent zich aansluit bij het door hem in vroegere polemiek ingenomen standpunt.

Zoo heette het vroeger, dat Nederland zich aan de spits der natien stelde door het invoeren van een nieuwen grondslag voor belasting heffen, die — eenmaal ingevoerd — navolging zou moeten vinden ter wille van de goede eigenschappen aan dat stelsel verbonden.

Thans komt hij tot de ontdekking, dat het stelsel

¹⁾ M. Gandillot, „les faiblesses de la Science”, 1924.

van nationaliteitsbelasting zoo nieuw niet is. Engeland heeft het feitelijk reeds in hoofdzaak toegepast, want het belast zijn burgers buiten Engeland in sommige gevallen zelfs hooger dan wanneer zij in Engeland verkeerden.

Het denkbeeld schijnt dus reeds vroeger te zijn toegepast en Nederland zou bij Engeland in de leer kunnen gaan.

Wat de navolging betreft door andere natien waaraan vroeger door Dr. van Gijn zooveel waarde werd gehecht, die staat thans lang niet meer zoozeer op den voorgrond. De spits waarop Nederland met gepasten trots in de rij der volkeren in belastingzaken zou staan, is belangrijk verstompt. Met uitzondering van Engeland heeft thans geen enkel land meer reden om Nederland na te volgen, doch doet enig land desondanks zulks toch, dan zal Nederland daar heelemaal niets op tegen hebben.

De lof toegezwaard aan de Engelsche schatkist, die de burgers van Albion, als zij zich buiten Engeland begeven, in sommige gevallen (d.w.z. wanneer de kans zich daarvoor biedt) flink in den broekzak tast, is ook maar van korten duur. Zoodra als het niet den levenden mensch, doch de dooden betreft, die op Engelschen bodem sneven, en hun nalatenschappen (waarop de Engelsche schatkist hetzelfde systeem toepast, dat in alle belastingzaken in Engeland gevolgd wordt) heeten die regelingen „waanzinnig”, omdat zij leiden tot dubbele belasting in gevallen waar het sterfhuis in Nederland valt en Nederland inzake successierecht voor zich het monopolie bedingt. Is het dan niet natuurlijk bij het bestaan van dergelijken waanzin, dat — wanneer het een Nederlander geldt, die in Engeland sterft — Nederland ook successierecht heft om niet altijd achteraan te komen? Als de vogel nu toch geplukt wordt, waarom dan niet ook een deel van de veeren voor zich veroverd!

Dr. van Gijn weerlegt nergens mijn bewering, dat de invoering van het nationaliteitsbeginsel in belastingzaken noodwendig tot dubbele belasting moet leiden en dat het onderhavige ontwerp zulks in geenen deele ondervangt. In zijn onmacht om zulks te doen, omdat de feiten te zeer voor zichzelf spreken en niet weg te redeneeren zijn, scheldt hij op Engeland zonder het Engelsche stelsel te begrijpen of te willen begrijpen en noemt hij waanzin, wat hem in het berijden van zijn stokpaardje zijn evenwicht doet verliezen.

Het is er mij niet om te doen het nationaliteitsbeginsel als zoodanig aan te tasten. Ik wensch slechts aan te toonen, dat dit beginsel in het kader der internationale verhoudingen in belastingzaken niet past. In den strijd tegen de dubbele belasting, waaraan ik in Engeland van den aanvang heb deelgenomen, wensch ik ook in Nederland een lans te breken, nu het gevaar voor een uitbreiding van die dubbele belasting door het wetsontwerp-de Geer staat verwezenlijkt te worden. Daarbij is niet mijn roeping — zooals Dr. van Gijn meent — om in Nederlandsche dagbladen te wijzen op de waanzinnige bepalingen van buitenlandse belastingwetten. Niet alleen is ongevraagde raad zelden welkom, doch daarenboven zijn die bepalingen aan ingewijden voldoende bekend. De vindingrijkheid om in de eerste plaats aan het betalen van dubbel successierecht te ontkomen en daarna alle successierecht te vermijden, groeit met het door steeds hooger opgevoerde belasting verscherpte vernuft in klimmende mate met dikwijls verrassend succes. Zonder in het minst te willen dreigen, durf ik te voorspellen, dat dergelijke methodes evenzeer op het in het wetsontwerp-de Geer voorgestelde dubbel en driedubbel successierecht zullen worden toegepast.

Dr. van Gijn spreekt tegen, dat in de internationale verhoudingen het Ontwerp-de Geer de klok achteruit zet en hij tracht uitvoerig aan te toonen, dat, wat Nederland thans gaat doen, volkomen in het kader past van het werk der savants en experts op internationaal belastinggebied, die de dubbele belasting onder de oogen hebben gezien en een methode aan de

hand hebben gedaan om door middel van internationale conventies den dubbelen aanslag in de toekomst te voorkomen.

Daarbij rijst allereerst de vraag, wat onder dubbele belasting wordt verstaan.

Toen de strijd tegen de dubbele belasting in Engeland aanving in de negentiger jaren van de vorige eeuw gold deze voornamelijk den dubbelen aanslag van hetzelfde individu voor hetzelfde inkomen in de inkomstenbelasting van Engeland en in die van de koloniën. Een Australische wolhandelaar, die zaken deed in Australië en in Londen, viel in de Australische inkomstenbelasting, omdat hij er woonde en zijn kantoor had en in Engeland, omdat hij er vertoefde en zijn filiaal had, dat zijn wol-ontving en verkocht. Na den Boerenoorlog gold hetzelfde voor Zuid-Afrika. De inkomsten der mijnen en andere bedrijven in Zuid-Afrika werden aldaar belast, omdat het bedrijf er uitgeoefend werd en in Engeland, omdat daar het hoofdkantoor gevestigd was en de financieele zetel van die maatschappijen.

De strijd is op een compromis uitgelopen. Aan het principe van den dubbelen aanslag is niet getornd, doch er is een regeling getroffen omtrent het totaal bedrag, waarvoor zulk een persoon of maatschappij in de lasten der beide staten zou bijdragen. Als het eene land aansloeg voor 20 pCt. en het andere voor 25 pCt. van het geheele inkomen, dan zou voortaan die persoon of maatschappij niet 45 pCt. van zijn of haar geheele inkomen moeten betalen, doch 25 pCt. en percentage gewijs zou de opbrengst tusschen de twee landen worden verdeeld.

Welnu, zegt Dr. van Gijn, daarmee is dubbele belasting ondervangen. De belastingschuldige betaalt slechts éénmaal en het is billijk, dat beide landen een gedeelte van die som bekomen.

Het is waar, de belastingschuldige betaalt één som, doch hij wordt *tweemaal aangeslagen*, d.w.z. hij wordt geacht belastingschuldig te zijn in twee landen, die ieder voor zichzelf uitmaken, dat hij belastingschuldig is op een grondslag door ieder van hen voor zichzelf vastgelegd. Er is dus een dubbele aanslag, die ten gevolge heeft:

1o. dat hij per se door den hoogsten aanslag getroffen wordt;

2o. dat hij in ieder der twee landen getroffen wordt door elke andere belasting uit anderen hoofde gegeven, die op hem toepasselijk wordt verklaard.

Als dit geen dubbele belasting mag genoemd worden, is het er een broertje of zusje van.

Op het oogenblik wordt in het hoogste gerechtshof in Londen (House of Lords) een appèlzaak gehoord in een belastingprocedure betreffende de Egyptian Delta Land and Investment Company Limited, een N.V., die geregistreerd is in Engeland, doch waarvan het hoofdkantoor gevestigd is in Egypte, waar ook het geheele bedrijf wordt uitgeoefend, terwijl in Londen alleen een Secretaris voor een nominaal salaris kantoor houdt. Het geldt de vraag of een N.V., die in Engeland geregistreerd is, geacht wordt aldaar domicilie te hebben. Zoo ja, dan valt zij onder de Engelsche inkomstenbelasting boven en behalve de belastingen, waaronder zij valt in Egypte. De zaak is van publiek belang, omdat een aantal maatschappijen in hetzelfde geval verkeerden en de uitspraken van de lagere rechtens varieren. Beslist het House of Lords ten gunste van de schatkist, dan valt deze maatschappij — en met haar tal van anderen — onder een dubbelen belastingaanslag, omdat zij geacht wordt in twee landen domicilie te hebben. Compensatie op de bovenomschreven manier vermindert dit feit in geenen deele.

Wat is nu het doel van de bestrijders van den dubbelen aanslag, of van een driedubbelen aanslag, die zich denken laat? Dat doel is om gedaan te krijgen, dat zulk een N.V. voortaan zal geacht worden slechts één domicilie te bezitten en slechts voor één (persoonlijke) belasting in aanmerking te komen.

Het vinden van een dergelijke oplossing van het bedoelde vraagstuk was de taak van de savants en experts, die in Genève bij elkaar kwamen en aan wie was opgedragen een internationalen grondslag te vinden, waarop die enkele aanslag zou kunnen geschieden.

Die internationale grondslag is door hen gevonden in het domicilie. De belastingen zijn door hen verdeeld in persoonlijke en onpersoonlijke, naar gelang een persoon of een vermogensobjekt door de belasting getroffen wordt. Waar de persoon in aanmerking komt voor den belastingaanslag, wordt aangenomen, dat deze persoon slechts belastingsschuldig wordt in dat land, waar hij geacht wordt zijn zg. fiscaal domicilie te hebben.

In een Ontwerp-Conventionie, dat door de experts is opgesteld om als basis te dienen voor een onderlinge regeling tusschen twee Staten, wordt door hen in art. 10 de volgende regel neergelegd:

De persoonlijke belasting over het geheele inkomen zal geheven worden door dien Staat, waarin de belastingsschuldige zijn fiscaal domicilie heeft, d.w.z. zijn gewoon verblijf, waarbij het woord „verblijf” dient te worden genomen in den zin van een vaste woonplaats.

De bedoeling is duidelijk. Ook ten opzichte van persoonlijke belastingen geldt het domicilie als criterium. Uitsluitend die Staat, waar de persoon permanent gevestigd is, zal hem aanslaan in de belastingen en wel over zijn geheele inkomen, onverschillig uit welk land dit inkomen afkomstig is.

Het bedrag aan belasting, dat hij betaalt in den Staat, waar hij geacht wordt fiscaal gedomicilieerd te zijn, zal het maximum vormen van de belasting, die hij te betalen heeft, onverschillig of hij ook om onpersoonlijke redenen in een ander land in de belasting kan worden aangeslagen of niet.

De belasting in het land van domicilie is de eenige persoonlijke belasting, die de commissie voorstelt.

De commissie van experts breekt dus met het denkbeeld, dat aan de belasting, betaalbaar in het land van domicilie, nog iets kan worden toegevoegd uit hoofde van een belastingaanslag uit anderen hoofde in een ander land. De commissie erkent, dat zulke toevoeging zou vallen in de categorie van dubbele belasting, die in ieder geval moet worden vermeden. Bedraagt bijv. het totaal inkomen van A. f 100.000 en heft het land van het fiskale domicilie een persoonlijke belasting daarover à 20 pCt., dan zal A. f 20.000 aan belasting hebben te betalen en nimmer meer. Geen land zal eenig bedrag daaraan kunnen toevoegen.

De verdeeling van de belastingen door de commissie van experts in persoonlijke en onpersoonlijke kan echter aanleiding geven tot complicaties, als A. bijv. domicilie hebbend in land B., landerijen bezit in een ander land C., waaruit hij inkomen trekt of in land B. een bedrijf uitoefent, dat zijn vertakking heeft in land C. Als land C. zulk inkomen als afkomstig uit land C. belast qua inkomen, onverschillig, wie daarvan de genietter is (z.g. onpersoonlijk belast) dan zal A., die voor de betaling daarvan verantwoordelijk is, dit van zijn persoonlijke belasting in land B. mogen aftrekken.

Land B. staat dus een gedeelte van de van A. geheven belasting af aan land C., doch zonder dat A. zelf daar eenig nadeel door lijdt, of in een hogere categorie wordt aangeslagen.

Heft land B. zuiver onpersoonlijke belastingen, d.w.z. belast het inkomen uit bedrijven of uit landerijen onverschillig van dengeen, die daarvan het genot heeft, dan zal A., wanneer hij in een soortgelijke belasting in land C. wordt aangeslagen, natuurlijk niets behoeven af te trekken, omdat hij in land B. niet belast wordt over inkomen, dat genoten wordt in land C. en in land C. niets betaald wordt over inkomen, dat genoten wordt in land B.

Bij een mengsel van persoonlijke en onpersoonlijke belastingen in het land van domicilie B. zal de aftrek afhangen en geregeld worden door den omvang en het

percentage van de persoonlijke belasting, waarvoor A. aansprakelijk is, omdat met onpersoonlijke belastingen geen dubbele aanslag mogelijk is.

Mocht A. in twee landen alternatief verblijf houden, dan zal hij in ieder land persoonlijk proportioneel belastingsschuldig zijn, naar gelang van den tijd gedurende welke hij in ieder dier twee landen vertoeft.

Vast staat dus in het systeem van de internationale experts, dat persoonlijke belasting slechts in één land geheven wordt, nl. in het land van domicilie van den persoon. Van het heffen van twee verschillende persoonlijke belastingen in twee verschillende landen, waarvan de een op domicilie en de andere op nationaliteit zou berusten, is geen sprake. Slechts wanneer een persoon een nomadenleven lijdt en derhalve nergens verblijf houdt, wordt het land, waartoe die persoon als burger behoort, geacht hem in zijn belastingen te kunnen aanslaan. Dit is echter een zuiver nationale vraag, die met geen enkel ander systeem in botsing komt.

In het plan van de internationale experts is voor het nationaliteitsidee geen plaats en zal de invoering van die belastingbasis in het Nederlandsche belastingwezen het tot stand komen van een bilaterale conventie — zonder opoffering van die basis — slechts bemoeilijken.

Dr. van Gijn, die dit blijkbaar inziet, komt tot een zeer verrassende en ingenieuze interpretatie van het plan der experts. Hij noemt de formule van Art. 10 een quaestie van voorrang. Volgens hem zou ook in het plan van de experts ieder land persoonlijk belastingen kunnen heffen naar willekeur, hetzij steunende op domicilie, hetzij op nationaliteit. Het land, waar de belastingsschuldige zijn domicilie heeft, zou dan eerst in de belasting kunnen aanslaan en wel voor het volle bedrag. Daarna zou het land van nationaliteit kunnen komen en belasting innen voor dat gedeelte, waarmede de aanslag in het land van nationaliteit den aanslag in het land van domicilie overtrof.

Volgens hem zou er dus geen aftrek van belasting plaats vinden doch een samenvoeging van twee belastingen, waarbij het land van nationaliteit de kleinste helft zou deelachtig worden, doch de belastingsschuldige nooit gewaarborgd zou zijn tegen tweemaalige of zelfs driemaalige belastingheffing, wanneer zijn verblijf alternatief in twee landen zou zijn of hij door toevallige omstandigheden een dubbele nationaliteit zou hebben.

Van Gijn's denkbeeld is ingenieus, doch is in direkte tegenspraak met de stellige woorden van het ontwerp der experts, dat geen nationaliteit als basis voor belastingheffen kent, dat slechts van één denkbeeld uitgaat, nl. domicilie en dit strikt logisch en consequent toepast op zaken — hetgeen als onpersoonlijke belasting betiteld wordt.

Hieruit blijkt, dat het ontwerp de Geer niet in het internationaal belastingverkeer past en de langzaam groeiende internationale samenwerking tot het doen verdwijnen van een dubbelen aanslag in zake belastingen terughoudt en tegenwerkt.

Uit een praktisch voorbeeld zal dit duidelijker blijken. De experts hebben uniforme regelen neergelegd voor het voorkomen van den dubbelen aanslag in de belastingen van twee staten, die als grondslag kunnen dienen voor het sluiten van bilaterale conventies. Terecht achten zij het tot stand komen van een algemeene internationale conventie op dit gebied tusschen alle staten bijv. van Europa uitgesloten. Tusschen twee landen echter, die ernstig het beoogde doel trachten te bereiken, is een overeenkomst mogelijk en daarvoor worden regelen vastgesteld, die door alle leden der Commissie unaniem zijn onderschreven.

Dat ontwerp heeft domicilie ten grondslag als eenige maatstaf voor belastingaanslag.

Nemen wij nu aan, dat een poging wordt gedaan om tusschen Nederland en Engeland een bilaterale conventie op den door de experts aangegeven voet tot stand te brengen.

Engeland is bij uitstek het land van de domicilie-leer, die in alle takken van bestuur en in internationale verhoudingen van oudsher is gehuldigd en waarop nationaliteitsbegrippen nooit eenigen indruk hebben gemaakt. Ook in belastingzaken wordt dit begrip gehuldigd.

Bij belastingzaken treedt echter nog een tweede begrip op den voorgrond. Naast de persoonlijke belasting van degenen, die in Engeland permanent geacht worden verblijf te houden, wordt belasting geheven van het inkomen, dat in Engeland verdiend wordt en van het vermogen, dat in Engeland als een nalatenschap openvalt. Inkomen, dat in Engeland verdiend wordt, wordt in Engeland aangeslagen, onverschillig of degenen aan wien dat inkomen toekomt in Engeland woont of daarbuiten en geheel onafhankelijk van de nationaliteit, waartoe de genietter van het inkomen behoort.

De Engelschman dus, die in het door Dr. van Gijn aangehaalde voorbeeld in Nederland woont en in Engeland belasting moet betalen voor inkomen, dat hem uit Engeland toekomt, wordt niet in de Engelsche belasting aangeslagen, omdat hij Engelschman is. Zijn inkomen wordt aangeslagen voorzoover dat in Engeland domicilie heeft en de Engelschman wordt voor de betaling aangesproken, omdat hij de levende recipient van dat inkomen is. In zooverre wordt hij, wat dat gedeelte van zijn inkomen betreft, dubbel belast, omdat hij in Nederland evenzeer voor dat gedeelte van zijn inkomen wordt aangeslagen als gedeelte van zijn geheele inkomen.

Dit is echter niet gefundeerd op nationaliteit. Nationaliteit speelt in Engeland in dergelijke zaken geen rol. Daarvoor is het Engelsche recht te objectief.

Nederland gaat uit van een anderen gedachtengang. Daar geldt vnl. de persoonlijke belasting en wordt het individu getroffen, dat het vermogen bezit of het inkomen geniet, dat als maatstaf dient in den belastingaanslag. Het schijnt mij overbodig toe hierover uit te wijden. Slechts één ding staat ook hier op den voorgrond. Bij den persoonlijke belastingaanslag staat de nationaliteit van het individu geheel op den achtergrond. Houdt het individu zich op in den Nederlandschen Staat, of is de maatschappij daar gevestigd dan valt de persoon of de maatschappij in de Nederlandsche belasting, onverschillig de nationaliteit, waartoe hij of zij behoort.

Wanneer nu de schatkistkanseliers van deze twee landen bij elkaar kwamen om een bilaterale conventie te sluiten op de wijze door de experts van den Volkenbond aangegeven, dan zou een gunstige uitslag niet zijn uitgesloten. Er is verschil van opvatting tusschen de twee landen, doch die bepaalt zich hoofdzakelijk tot het verschil tusschen persoonlijke en onpersoonlijke belastingen, een verschil, dat in het bedoelde ontwerp der experts onder de oogen is gezien en waarvoor een regeling is gevonden, die gebaseerd is op het domiciliebegrip.

Een internationale regeling zal daarom tusschen die twee landen niet moeilijk zijn te bereiken, omdat in beide landen — ondanks het verschil in opvatting — de grondslag soortgelijk is. Bij beiden speelt het nationaliteitsbeginsel geen rol.

Hieruit blijkt andermaal, dat Nederland door de invoering van het nationaliteitsbeginsel het tot stand komen van een internationale regeling bemoeilijkt en de klok achteruit zet.

Hoewel de belasting, gegrond op het nationaliteitsbeginsel, als een persoonlijke belasting geldt, staat het niet naast, doch tegenover het domicilieprincipe en zou het zich alleen aan de regeling der experts kunnen aanpassen door zich te verloochenen en van het toonoel te verdwijnen. Art. 10 en 11 van het ontwerp der experts is niet in overeenstemming te brengen met het door Nederland in te voeren nationaliteitsprincipe.

Dit is evenzeer het geval ten opzichte van het successierecht, dat in Engeland beschouwd wordt als een

onpersoonlijke belasting, hetgeen door Dr. van Gijn niet begrepen wordt en daarom aan waanzin wordt toegeschreven.

Zij het toegegeven, dat het waanzin is in zake het successierecht een stelsel te volgen, dat niet in het kader van Nederlandsche rechtsbeschouwingen valt, ligt het dan niet op den weg van den koel berekenenden en verstandigen Nederlander om den waanzinnige wat toe te geven, om met zijn waanzin rekening te houden en niet een stelsel uit te denken, dat met het waanzinnige in directe botsing komt? Door de commissie van experts is ook niet het Engelsche stelsel overgenomen en toch heeft het een ontwerp conventie uitgedacht ter vermijding van dubbel successierecht, dat zonder bezwaar door den waanzinnigen Engelschman kan worden aanvaard en aan het bestaande stelsel aangepast. Doch bij de experts staat wederom het domicilie idee op den voorgrond en is van een nationaliteitsbasis geen sprake.

Wat de gevolgen van het wetsontwerp-de Geer betreft, wanneer dit eenmaal wet zal zijn geworden, meent Dr. van Gijn, dat mijn op ervaring berustende voorspelling van weinig waarde is. Ik zou bedreigd hebben met een klimmende reeks van gevallen van naturalisatie van Nederlanders in het buitenland.

Ik ben mij niet bewust „gedreigd” te hebben. Ik heb eenvoudig geconstateerd, dat het wetsontwerp naturalisatie in den vreemde in de hand werkt, omdat naturalisatie een wettig middel is om aan den dan ingevoerden dubbelen aanslag in de belasting te ontkomen. Op grond van verzekeringen van personen, die in het buitenland geen belasting betalen, spreekt Dr. van Gijn dit tegen. Daarvoor zijn de Nederlanders te patriottisch. Zij zullen, waar zij zich ook bevinden, nimmer hun vaderland in den steek laten en steeds bereid zijn het in zijn nooden te helpen. Dit laatste ben ik met hem eens, doch het aangeslagen worden in een belasting, die als een dubbele belasting wordt beschouwd, is geheel wat anders dan het hulp verlenen, wanneer een ramp Nederland teistert en daarvoor gelden verzameld worden.

Wat hiervan ook zij, naturalisatie is een van de wijzen om aan den dubbelen aanslag te ontkomen, doch het is niet de eenige wijze; alleen zijn de andere wijzen niet altijd wettig. Het zal echter niet onmogelijk zijn om aan de gevolgen van de wet te ontkomen door deze te ontduiken.

De persoon, die om een belasting te ontvluchten, zijn vaderland vaarwel zegt, zal er niet tegen opzien om het net, dat voor hem gespannen wordt, te vermijden, zoo hem daar de gelegenheid voor geboden wordt. Misschien meent Dr. van Gijn, ook in deze, dat den vluchteling hierbij zijn loyaliteit tegenover zijn vaderland in den weg zou staan. Doch waarom ontvluchtte hij dan dat vaderland en getroostte hij zich een gedwongen verblijf in den vreemde?

Ten slotte nog één opmerking. Ik heb geklaagd over de navolging, waaraan het ontwerp-de Geer zich in het buitenland blootstelde. Dr. van Gijn heeft blijkbaar gemeend, dat ik daarbij het aanslaan in de belasting op de basis van nationaliteit bedoelde. Dit is niet het geval. Als land, waar navolging ingang kan vinden, had ik Engeland op het oog en Engeland zal de domicilie-leer niet spoedig voor die van het nationaliteitsprincipe laten varen.

Wat ik bedoelde, waren de pernicieuse administratieve sancties, die het ontwerp-de Geer in de hand werkt en die — naar mijn ervaring — slechts behoeven te worden ingevoerd in één land om gretig navolging te vinden in andere landen, omdat iedere administratie er naar hunkert aan zijn decreten macht bij te zetten en die effectief te maken. Voor den democratischen staatsburger is administratief gezag even hatelijk als militaire willekeur. Als in dit opzicht de sancties van het Ontwerp-de Geer in Engeland toepassing mochten vinden, zouden de gevolgen daarvan de Nederlandsche ingezetenen financieel zwaar kunnen treffen, waartegen de winst, die Nederland zich

voorstelt door de nieuwe belasting te verkrijgen, niet zou opwegen. Zal Nederland zich tegen dergelijke — misschien ook wel waanzinnige — administratieve maatregelen kunnen verzetten, wanneer het daartoe zelf het voorbeeld gaf?

Engeland zou de ontduiking van dergelijke maatregelen weten te voorkomen op meer effectieve en eenvoudige wijze dan het Ontwerp-de Geer ooit tot stand zou kunnen brengen ten opzichte van de voor Nederlanders buiten Nederland te scheppen verplichtingen.

W. ROOSEGAARDE BISSCHOP.

Londen, 26 Januari 1928.

DE NIEUWE STATISTIEK DER LOONEN IN DE METAALNIJVERHEID.

Naar aanleiding van het artikel van den heer Van Zanten in Economisch-Statistische Berichten van 25 Januari jl. schrijft de Directeur-Generaal van de Statistiek ons het volgende:

Tusschen het Normalisatiebureau voor arbeidszaken in de metaalnijverheid en het Centraal Bureau voor de Statistiek bestaat reeds sedert jaren samenwerking in dien zin, dat de loonschriften van de bij den Metaalbond aangesloten ondernemingen aan het Centraal Bureau worden toegezonden, opdat loon- en arbeidsduurgegevens kunnen worden gepubliceerd, ter aanvulling van die, welke in de „Mededeelingen” van het Normalisatiebureau voorkomen.

Daar nu ook de nieuw ingevoerde loonschriften de loonen vermelden van de arbeiders van elken leeftijd beneden resp. 30 jaar (voor geschoolden), 28 jaar (voor geoeffenden) en 26 jaar (voor ongeschoolden), kan het Bureau, evenals bij de vorige Statistieken, de loonen berekenen van de arbeiders van 21 jaar en ouder, waardoor vergelijking mogelijk blijft. Ook zullen, evenals tot dusver, de loonen per gemeente worden gepubliceerd¹⁾.

Overigens ben ik het met den heer Van Zanten eens, dat het wenschelijk is, dat de loonstatistiek wordt samengesteld in onderling overleg tusschen het Centraal Bureau voor de Statistiek en de werkgeversorganisaties. Sedert de verzameling van gegevens uit de loonlijsten van de Ongevallenverzekering en uit de loonlijsten van de Rijkswerken in verband met de bezuiniging gestaakt moest worden, is het Bureau dan ook reeds in deze richting werkzaam.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE FINANCIEELE BALANS VAN FRANKRIJK OVER 1927

Prof. B. Nogaro te Parijs schrijft ons:

De balans van het jaar 1927 is zeer interessant, wat betreft de openbare financiën van Frankrijk. Het afgelopen jaar heeft de bijna volledige voltooiing gebracht van de financieele reorganisatie, welke anderhalf jaar geleden door Minister Poincaré begonnen werd.

Op dit dramatische tijdstip in de financieele geschiedenis van Frankrijk, toen gedurende de twee dagen van het tweede ministerie-Herriot de koers van het Pond tot 240 steeg, kreeg de nieuwe regering de macht in handen en stond zij voor de volgende taak:

- 1o. den koers te stabiliseeren;
- 2o. de begroting sluitend te maken;
- 3o. de vlottende schuld te consolideeren, en
- 4o. de openbare schuld te amortiseeren.

De stabilisatie.

Deze taak was de dringendste van alle. Men dient evenwel te bedenken, dat het ministerie-Briand-Caillaux eenige dagen vroeger gevallen was, juist omdat het den wensch te kennen had gegeven, zoo spoedig mogelijk over te gaan tot de stabilisatie van den franc.

¹⁾ De statistiek over het eerste halfjaar 1927 zal in de Januari-aflevering van het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek verschijnen.

Met deze ervaring voor oogen en misschien onvolgende op de hoogte van de moderne financieele techniek zinspeelde Poincaré in zijn ministerieele verklaring niet op zijn plan den franc te stabiliseeren. En inderdaad streefde hij er naar hem te revaloriseeren in de verwachting dit resultaat te bereiken door een vermindering van de vlottende schuld. Hiermee keerde hij geheel en al terug tot de klassieke politiek, die men tot het ministerie-Briand-Caillaux gevolgd had en die steeds mislukt was — met dit verschil, dat de nieuwe regeering den kapitalisten vertrouwen inboezemde, en dat — al was zij ook van plan de schuld in grooten omvang te amortiseeren — zij dit uitsluitend wilde bewerkstelligen met behulp van de normale belastingbronnen en niet door een buitengewone heffing op het kapitaal.

Hoe het zij, het aanvaarden van de macht door Poincaré kon slechts dienen als voorwendsel voor hausse-speculaties van den franc en weldra werd deze hausse een ernstige bedreiging voor de Fransche exporteurs, die hun buitenlandsche verkoopen slechts konden realiseeren tegen een lagere waarde dan hun kostprijs. Op het moment, dat de koers van het pond op 125 werd gehandhaafd, eischten zij van de Banque de France de onmiddellijke stabilisatie. Deze werd ingevoerd op 23 December 1926. Het blijkt niet, dat deze stabilisatie op dat moment zeer beslist door de regeering gewenscht werd, want twee weken vroeger, op den zevenden December, verklaarde de minister van Financiën in een Kamerdebat, dat hij twijfelde aan de mogelijkheid den franc te stabiliseeren. Hij had zeer zeker de stabilisatie op het oog, maar de uitwerking, hoe eenvoudig ook, stond hem nog niet duidelijk voor den geest. Hij had echter de medewerking van een nieuwen president en een directeur van de Banque de France, die hem de methode aan zouden wijzen, die hij volgen moest.

De verkregen stabilisatie is echter zeer gemakkelijk gehandhaafd. Het terugkeerende vertrouwen in den franc veroorzaakte een terugvloeien van de kapitalen, zooals de Banque de France sedertdien niet meer heeft gekend, behalve dan in den laatsten tijd en voor zeer kleine hoeveelheden. Zij moest de aangeboden deviezen zooveel zij kon opnemen en heeft zoodoende een enorm bedrag aan buitenlandsche deviezen in portefeuille gekregen, waardoor op het oogenblik haar metaalvoorraad meer dan verdubbeld is. Het schijnt niet overdreven deze portefeuille op 5 milliard goudfrancs te schatten, terwijl de metaalvoorraad iets meer bedraagt dan 4 milliard goudfrancs.

Op die manier heeft de stabilisatie niet alleen voor de Banque de France de verplichting geschapen goud af te geven, zooals men in Frankrijk vreesde, maar zij heeft haar integendeel in staat gesteld haar metaalvoorraad te verdubbelen en de inwisselbaarheid van haar biljetten te verzekeren in een verhouding, die men werkelijk niet voorzien had. (De metaalvoorraad en de portefeuille van buitenlandsche wissels vertegenwoordigen een waarde van 46 à 47 milliard papierfrancs tegen een totale uitgifte van ongeveer 57 milliard aan bankbiljetten.)

De tegenwoordige regeering heeft een regeling, uitgewerkt door Caillaux, aangenomen, die de bank toestaat boven haar normale uitgifte bankbiljetten uit te geven tot een bedrag, dat overeenkomt met alle aankopen van goud of van deviezen. Het is bovendien merkwaardig, dat de groote buitenlandsche wisselportefeuille van de bank tot stand is kunnen komen zonder dat men zijn toevlucht moest nemen tot supplementaire uitgiften, behalve dan in den allerlaatsten tijd. Dit verschijnsel wordt op de volgende manier verklaard: de terugkeerende kapitalen zijn voor het grootste deel geplaatst, hetzij bij de schatkist, hetzij bij de amortisatiekas, die er zich op hun beurt van bedienden om bij de Banque de France bedragen te storten. Deze binnengekomen bedragen hebben de uitgifte van bankbiljetten, die dienden voor den aankoop van deviezen, gecompenseerd. Sedert enkele weken

echter is de som van de uitgegeven bankbiljetten groter dan de binnengekomen bedragen, wat waarschijnlijk aan een vertraging van de werkzaamheden van de amortisatiekas toe te schrijven is. Immers deze laatste, welke krachtens de grondwet van 10 Aug. 1926 verplicht is de uitgifte van haar bons te verminderen in verhouding tot de uitgegeven consolidatieleeningen, bezit geen andere hulpbronnen, die zij bij de bank zou kunnen deponeren.

Hoe dit zij, Frankrijk bezit op het oogenblik feitelijk een volkomen stabiel geldstelsel en eens te meer blijkt, dat de hoeveelheid circulatiemiddelen van weinig belang is, terwijl de inwisselbaarheid van haar biljetten een regelmatigen koers verzekert. Zal de Fransche regeering tot een wettelijke stabilisatie overgaan? Dat is nog niet zeker. Wel is zeker, dat op het oogenblik niemand eraan denkt de verantwoordelijkheid op zich te nemen van een nieuwe stijging van den franc, die een economische crisis in het leven zou roepen, noch van een daling, die als een bewijs van onmacht beschouwd zou moeten worden.

Er schijnt geen bezwaar te zijn den franc op het oogenblik te fixeeren op een koers, die zeer nabij den tegenwoordigen ligt, waarschijnlijk op 126,10, wat juist overeenkomt met den coëfficiënt 5.

Men kan trouwens de verklaringen als symptomatisch beschouwen, die dezer dagen door den president van de Banque de France gedaan zijn. De president deelde aan het Fransche volk mede, dat de wettelijke stabilisatie niets aan de handelwijze van de bank zal veranderen en haar alleen zal verplichten de politiek voort te zetten, die zij gedurende meer dan een jaar op zulk een gelukkige wijze gevolgd heeft.

Deze woorden verdienen onthouden te worden, omdat er nog veel personen in Frankrijk zijn, die gelooven, dat de stabilisatie met zich mee zal brengen de inruiling van een biljet van 20 francs tegen een van 100 francs en dus een soort heffing op het geldkapitaal zou zijn.

Het evenwicht in de begrooting.

De tweede taak van de regeering van Poincaré was de begrooting sluitend te maken. Dit werd bijna zonder debat in Augustus 1926 door een wet verkregen, die supplementaire belastingen ten bedrage van ongeveer 10 milliard voorschreef. Deze som kon bijna geheel en al door de amortisatie verkregen worden, want het evenwicht in de begrooting was bijna verzekerd.

De begrooting van 1927 is dus vastgesteld op de basis, die met deze nieuwe belastingen overeenkwam, en bedroeg bijna 40 milliard, exclusief de sommen, die aan de amortisatiekas waren verpaid. De vooruitzichten van de begrooting voor het jaar 1927 zijn niet tegengevallen, want de ontvangsten hebben het op de begrooting vastgestelde bedrag met bijna 3½ milliard francs overschreden. Het is waar, dat supplementaire credieten ingewilligd zijn, om tegemoet te komen aan nieuwe uitgaven, die het grootste gedeelte van deze extra inkomsten overschreden hebben. Hoe dit zij, het afgelopen jaar eindigde met een effectief evenwicht in de begrooting, nadat men van de Fransche belastingplichtigen een betaling van totaal 52 milliard francs, inclusief de amortisatie, geëischt had. De verwachtingen voor de begrooting 1928 verschillen niet veel van die van het vorige jaar. Men moet evenwel erkennen, dat het verwachte overschot zeer gering is (51½ miljoen) en dat de experts niet verwachten, dat dit jaar de ontvangsten de schattingen overtreffen zullen.

Voor een zeker aantal belastingen hebben aan het eind van het afgelopen jaar de overschotten plaats gemaakt voor tekorten en hoewel er op het oogenblik in Frankrijk geen crisis heerscht, toonen vele industrieën eerder een achteruitgang of een stagnatie dan een vooruitgang. Daar aan den anderen kant bij de schattingen, die voor 1928 gedaan zijn, rekening gehouden is met de eenigen tijd geleden geconstateerde overschotten, zijn deze zeker niet te hoog, hetgeen een

reden te meer is om niet te blijven stilstaan bij hetgeen gebeurd is. Misschien zou men zich zelfs eenigszins ongerust kunnen maken over het handhaven van het evenwicht in de begrooting, indien men in het ergste geval niet kon rekenen op een vermindering van de amortisatie, die op het oogenblik eerder buitensporig dan onvoldoende schijnt.

De consolidatie van de vlottende schuld.

De tegenwoordige regeering heeft zich van het begin van haar optreden af ernstig bezig gehouden met de consolidatie van de vlottende schuld, maar Poincaré heeft zich zeer duidelijk tegen een geforceerde consolidatie verzet. Zijn politiek, op dit punt gelijk aan die van het ministerie-Briand-Caillaux, was op een stijging en een stabilisatie van den franc gericht om een terugvloeiing van kapitalen teweeg te brengen, die zekerheid zou geven aan de schatkist, de koersen van de Fransche staatsschuld zou doen stijgen en op deze wijze een gunstige atmosfeer zou scheppen voor een vrijwillige consolidatie door de progressieve vervanging van leeningen op korten termijn door leeningen op langen termijn.

Deze politiek heeft uitstekende resultaten opgeleverd. Inderdaad is de Fransche rente aanzienlijk gestegen: de koers van de drie procent eeuwige schuld is van 55 op het eind van 1926 gestegen tot 61,70 in 1927; die van de 4 pCt. 1918 van 53 op het eind van 1926 tot 67,10 op het eind van 1927; die van 6 pCt. 1920 van 62,80 op het eind van 1926 tot 94 op het eind van 1927 en de 4 pCt. leening van 1925 is van 79,80 tot 105 in dezelfde periode gestegen.

De amortisatie en de consolidatie van de schuld is toevertrouwd aan een zelfstandige kas, voor dit doel speciaal opgericht bij de grondwet van Augustus 1926. Deze kas is haar werkzaamheden begonnen in October van datzelfde jaar; zij heeft ongeveer 10 milliard bons op korten termijn geconsolideerd, die gediend hebben voor de inschrijving van de leeningen op langen termijn en aan den anderen kant heeft zij een betrekkelijke, maar zeer effectieve consolidatie bereikt, door langzamerhand de bons op korten termijn te vervangen door bons met een langeren looptijd. Zoodoende heeft zij de vlottende schuld geheel doen verdwijnen (bons met één maand, 3 maanden en 6 maanden looptijd) en heeft zij eveneens op den derden Juni van het vorige jaar besloten al de éénjarige bons af te lossen en in de plaats daarvoor tweejarige bons uit te geven.

Deze laatste omwisseling was zeer moeilijk, omdat de tweejarige bons niet geheel met de wenschen van het publiek, dat zijn overtollige kasmiddelen beleggen wil, overeenkomen. Zij heeft eveneens moeite veroorzaakt aan degenen, die hiertoe besloten hadden. De directie van de amortisatiekas had, voordat zij tot deze operatie overging, zich eerst de noodige fondsen moeten verschaffen, die tot omwisseling van de ongeveer 20 milliard dienden. Ongelukkigerwijze verhinderden de door de grondwet van 1926 uit voorzorg vastgestelde limieten deze vooruitstrevende daad. De wetgever heeft namelijk bepaald, dat op 1 Januari van elk jaar het bedrag van de in omloop zijnde bons moet worden verminderd met een som, die overeenkomt met de reeds voorgenomen consolidaties. Deze maatregel schijnt logisch en verstandig; inderdaad is hij onvoorichtig, omdat de kas zoodoende geen gebruik kan maken van de goede gelegenheid om deze tweejarige bons reeds nu te plaatsen, zoodat zij misschien in de eerste zes maanden van 1928 gedwongen zal worden — indien er niet genoeg inschrijvers voor de tweejarige bons zijn, om de omwisseling van al de eenjarige bons te compenseeren —, om meer af te lossen dan waartoe zij op dat oogenblik in staat is. Dit bewijst — het zij hier terloops opgemerkt — de moeilijkheden, die symbolische handelingen op financieel gebied met zich mede kunnen brengen, immers het „constitutionaliseeren” van de zelfstandige amortisatiekas, die het onmogelijk, of in elk geval zeer moeilijk maakt haar statuten te wijzigen, had bovenal tot doel indruk te maken op de publieke opinie.

Hoe dit zij, reeds op dit oogenblik kan men constateeren, dat de vlottende schuld van Frankrijk verdwenen is, dat het aantal eenjarige bons zeer is afgenomen (ongeveer 18 milliard) en het is te voorzien, dat ondanks de enkele moeilijkheden, waarop wij zoo juist hebben gewezen, er van het midden van dit jaar af slechts tweejarige bons in omloop zullen zijn.

Het resultaat van deze operatie is, dat de verlenging van den looptijd der bons de maandelijks vervallende bedragen aanzienlijk vermindert. Na een bedrag van 8 milliard francs per maand bereikt te hebben, bedraagt dit op het oogenblik niet meer dan 3 milliard francs.

Het vraagstuk van de consolidatie in Frankrijk schijnt derhalve bijna opgelost en de handhaving in het socialistische programma van een geforceerde consolidatie laat zich dan ook slecht verklaren, of liever, laat zich alleen verklaren door de zucht tot symboliek. Indien dit plan door het publiek ernstig werd opgevat, zou het slechts de inschrijving voor de tweejarige bons kunnen remmen, maar zulke voorstellen passeeren tegenwoordig onopgemerkt en veroorzaken geen ongerustheid.

Amortisatie van de openbare schuld.

Men heeft aan de tegenwoordige regeering verweeten de amortisatie tot de spil van haar financieel programma gemaakt te hebben en een amortisatiekas te hebben ingesteld, die niets heeft geamortiseerd en die zelfs de openbare schuld heeft doen toenemen.

Deze critiek is juist in dien zin, dat de regeering, die de amortisatie inderdaad tot de spil van haar financieel programma gemaakt scheen te hebben, nóg slechts zeer weinig geamortiseerd heeft. Uit technisch oogpunt bezien is er echter niets, dat behoeft te verwonderen. Inderdaad kan de zelfstandige kas niet alleen consolideeren door de directe vervanging van bons op korten termijn door die op langen termijn, zooals geschiedt wanneer zij de inschrijving op een leening op langen termijn uitsluitend openstelt voor houders van bons op korten termijn met uitsluiting van alle geldstortingen. De autonome kas moest eveneens een indirecte consolidatie nastreven, zooals die, welke zij tot stand heeft gebracht, namelijk door de progressieve vervanging van bons op zeer korten termijn door bons op minder korten termijn. Zij moest zich dus kasmiddelen verschaffen en om deze te verkrijgen moest zij eerst de opbrengst van nieuwe leeningen op korten termijn voegen bij de opbrengst van de consolidatieleeningen. Men kan evenwel zeggen, dat zij op het eind van 1927 begonnen is op twee manieren af te lossen: 1o. door de aflosbare leeningen, die zij had uitgegeven, te amortiseren en ten tweede doordat de verplichting, waarin zij zich bevond, om minder tweejarige bons uit te geven dan zij in de laatste maanden aan eenjarige bons afloste, geleid heeft tot een wezenlijke amortisatie.

* * *

De ondervinding heeft geleerd, dat het monetaire herstel teweeggebracht is geheel buiten de vermindering van de openbare schuld en de circulatie om. Toch zijn er nog een groot aantal financiers, die zich bezig houden met het vernellen van het tempo van de amortisatie. Deze tendens vindt echter tegenwerking in de regeeringskringen, vooral van de linkerzijde. De vermindering van de openbare schuld met 8 à 9 milliard per jaar, d.w.z. ongeveer 20 pCt. van de totale opbrengst der belastingen, schijnt velen onredelijk. Het is bovendien voldoende voor den totalen dienst van de rente en de amortisatie een constante annuïteit te handhaven, opdat met de progressieve vermindering van ieder der uitgegeven leeningen door uitloting de rentelast minder wordt en een toenemend deel van het totale fonds, gewijd aan den dienst van de leening, voor aflossing beschikbaar komt.

Het schijnt, dat men door het vaststellen van een onveranderlijke annuïteit voor den dienst der openbare schuld het best de aflossing in een versneld tem-

po verzekert, zonder steeds toenemende eischen te hoeven stellen en misschien zelfs zou men met een geringere belasting kunnen volstaan, dan die, welke op het oogenblik van de Fransche natie geëischt wordt.

Hoe dit ook zij, men zal moeten toegeven, dat op het oogenblik de financieele taak, die de regeering-Poincaré op zich heeft genomen, in alle opzichten geslaagd is voor zoover de tijd dat ten minste mogelijk heeft gemaakt. De verkregen resultaten zijn van dien aard, dat zij het optimisme van den schrijver bevestigen, die nooit heeft opgehouden, zelfs gedurende de meest verwarde periode van de laatste jaren, de stelling te handhaven, dat het financieele vraagstuk minder moeilijk zou zijn op te lossen, dan men zich voorstelde, van het oogenblik af, waarop men het op rationeële wijze aanpakte, d.w.z. wanneer men begon met aan het nationale geldwezen zijn stabiliteit terug te geven.

BOEKAANKONDIGING.

De Tariefwet, Wet van 20 Dec. 1924, Stbl. 568, houdende vaststelling van het Tarief van Invoerrechten met vermelding van betrekkelijke K. B's en Ministerieele resolutie's, die tot richtsnoer kunnen strekken voor de toepassing der Wet bewerkt door J. H. A. M. van Bosveld Heinsius, Uitg. A. E. E. Kluwer, Deventer. f 12.75.

Bij het verschijnen van den eersten druk van dit werk heb ik er op gewezen, dat — ten gevolge van het zeer late verschijnen der uitvoeringsvoorschriften omtrent vrijdommen enz. en van de lijst van goederen samengesteld op grond van art. 43 der wet — de bewerking minder practisch was, dan anders mogelijk zou geweest zijn.

Uit dezen nieuwen druk zijn al de daar gesignaleerde onvolkomenheden weggenomen. De instructie der wet, de bepalingen der vrijdomsbesluiten, zijn in aantekeningen op de tariefposten verwerkt, beslissingen omtrent bepaalde posten of onderdeelen daarvan, op die posten genoteerd. Het in den eersten druk afzonderlijk gegeven alphabetisch register is — en dat vereenvoudigt de raadpleging zeer — thans vereenigd met het Tarief, zoodat de wijze van bewerking nu vrijwel overeenkomt met die van de Wet van 1862 van denzelfden auteur. Men behoeft nu niet meer in twee lijsten te zoeken; in het alphabetisch register zijn ook de ex art. 43 belaste goederen verwerkt.

Het register zelf heeft reeds een groote uitbreiding ondergaan. De aard der aanvullingen is tweërlei. In de eerste plaats is van het in 1924 bij het samenstellen van het nieuwe wetsontwerp gestelde doel, om door het nieuwe systeem het aantal geschillen te verkleinen, niet veel terecht gekomen. Het aantal beslissingen der Tariefcommissie, dat nu al reeds te vermelden viel, is legio. In de tweede plaats is een dankbaar gebruik gemaakt van tal van inlichtingen nopens de toepassing der Wet in de uitnemende officiële lexicographische lijst gegeven, voor welke overneming blijkbaar door het Ministerie van Financiën toestemming is gegeven.

Vóór den datum van inwerking treden der Wet zijn door de controleurs der invoerrechten te Rotterdam, de Heeren Ockerse en Logeman (de ambtenaren, die als leden der Tariefcommissie een belangrijk aandeel hebben gehad in het samenstellen der wet), eene serie lezingen gehouden voor de visiterende ambtenaren aldaar. Van die lezingen is later een verkort verslag in roneo aan verschillende ambtenaren der invoerrechten verstrekt. Uit dat verslag heeft de bewerker eveneens geput.

Het geheel van de lijst overziende, ontwaart men, dat er naar gestreefd is, in het bijzonder die goederen te vermelden, welke tarifiering in de *practijk* tot moeilijkheden of verschil in inzicht aanleiding gaf. Dat die bewerking nauwkeurig en zorgvuldig

is, behoeft — waar de heer Heinsius sinds lange jaren in de bewerking van het Tarief is geschoold — amper vermelding.

Naar aanleiding van den eersten druk maakte ik eene vergelijking tusschen de officieele, ook voor den Handel verkrijgbare uitgave en de onderwerpelijke. Nu ik mij opnieuw zet tot een dergelijke vergelijking, kan ik niet anders constateeren dan dat de uitgave Heinsius sindsdien belangrijk op de officieele heeft gewonnen. Wel is waar blijft de officieele lexiconografische lijst van een niet te evenaren uitgebreidheid, doch het wil mij voorkomen, dat het thans door den heer Heinsius gebodene in de practijk procentgewijze op niet minder vragen antwoord geven zal dan de officieele lijst. Anderszijds staan op de posten verschillende toelichtingen, verwijzingen naar andere wetsbepalingen en vakliteratuur, die men in de officieele uitgave mist. Geeft de officieele uitgave verder alleen den tekst van wet en besluiten, achter elkaar afgedrukt, Heinsius geeft de wet, met op elk artikel de daarop betrekking hebbende toelichtingen en voorschriften. Daarenboven een Geschiedenis der wet, een uitgebreide chronologische tafel en een lijst van beslissingen der Tariefcommissie. Losbladig uitgegeven behoeft het werk in de toekomst niet door supplementen „bijgeplakt” te worden, doch zal een gewijzigde bladzijde telkens door een nieuwe worden vervangen.

Zoo voldoet dus de nieuwe druk van dit werk aan alle redelijkerwijs te stellen eischen.

Middelburg, Dec. '27.

VAN DER POEL.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

The American Economic Review. — St. Albans, Vt., September 1927.

F. B. Hawley, Orientation of economics on enterprise; H. La Rue Frain, Factors affecting the bargaining power of workers in the glass bottle industry; W. L. Crum, Mathematics in economic and business statistics; A. P. Winston, Docs trade „follow the dollar”? F. W. Fetter, A salt famine in Ecuador.

Schmollers Jahrbuch. — München, Leipzig, Augustus 1927.

R. Michels, Über die Kriterien der Bildung und Entwicklung politischer Parteien; K. Diehl, Zur Lehre von der Produktivität; E. Slutsky, Zur Kritik des Böhm-Bawerkschen Wertbegriffs und seiner Lehre von der Messbarkeit des Wertes; V. Totomianz, Die Stellungnahme der Arbeiter gegenüber der Gewinnbeteiligung und dem Copartnership-System; P. Drey, Laborbanes in America; W. Claassen, Die volks- und betriebswirtschaftliche Bedeutung der Hauptzweige der deutschen Landwirtschaft und ihre Entwicklung seit der Vorkriegszeit nach der Statistik der Produktionswerte.

De Naamlooze Vennootschap. — Roermond, 15 Sept. 1927.

Prof. J. G. Ch. Volmer, A midsummernightsdream; Mr. Dr. A. Wolfsbergen, Regeling bij de wet of... achterdeurtjes? Prof. Mr. E. J. J. v. d. Heyden, Betrekkelijk ongedigde besluiten; Mr. W. R. Emmen—Riedel, Het wetsontwerp tot heffing van belastingen van Nederlanders in het buitenland, I; Prof. J. G. Ch. Volmer, De one man company kapitaal associatie? J. E. Spinosa Cattela, Moet de accountant het beheer in zijn contróle betrekken? J. J. M. H. Nijst, De verantwoordingsstukken van Houdster-maatschappijen; B. van den Berg, De aanhangige wijziging van Hoofdstuk VII der wet op de Dividend- en Tantième-belasting (voorkoming van dubbel-belasting); Mr. H. Schaapveld, Handelen door een N.V. op anderen dan haar statutairen naam.

De Indische Gids. — Amsterdam, 1 October 1927.

J. M. H. Timmermans, Spoor en auto; Dr. H. G.

Heyting, Java's onrust; H. Ch. G. J. van der Mandere, Een contract voor een suikerfabriek, dat oorzaak werd van de val van een Minister; J. van Roon, De twee gouvernementbesluiten van 2 Juni 1882, no. 10.

I d e m. — Amsterdam, 1 November 1927.

S. Kalff, Indische vlootpredikanten; Joh. F. Snelleman, De Sumatra-expeditie van 1877; Mr. W. A. P. F. L. Winckel, Onbevredigende rechtspraak; M. Nitel—de Wolff van Westerrode, Kijkjes in het leven onzer Inlandsche bedienden. XIV.

The American Journal of International Law. — Concord, N.H., Juli 1927.

J. Brown Scott, The gradual and progressive codification of International Law; M. O. Hudson, The rendition of the International Mixed Court at Shanghai; A. Burchard, The Mixed Claims Commission and German property in the United States of America; V. K. Johnston, Dominion status in International Law; N. L. Hill, Recent development in the law of Unneutral Service.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

OPEN MARKT.

	1928				1927	1926	1914
	28 Jan.	23/28 Jan.	16/21 Jan.	9/14 Jan.			
<i>Amsterdam</i>							
Partic. disc.	4 ³ / ₈	4 ¹ / ₄ -3 ³ / ₈	4 ³ / ₁₆ -3 ³ / ₈	4 ¹ / ₁₆ -1 ¹ / ₄	2 ⁷ / ₈ -1 ⁵ / ₁₆	2 ¹ / ₂ -5 ⁵ / ₈	3 ¹ / ₈ -3 ³ / ₁₆
Prolong.	4 ¹ / ₄	4-1 ¹ / ₄	3 ³ / ₄ -4 ¹ / ₄	3 ¹ / ₂ -4 ¹ / ₄	2 ³ / ₄ -3 ¹ / ₄	3	2 ¹ / ₄ -3 ¹ / ₄
<i>Londen</i>							
Daggeld ..	3 ¹ / ₂ -4 ³ / ₄	3 ¹ / ₂ -4 ³ / ₄	3-4	2 ¹ / ₂ -3 ³ / ₄	4-5	3-4 ³ / ₄	1 ³ / ₄ -2
Partic. disc.	4 ¹ / ₁₆ -1 ¹ / ₈	3 ³ / ₁₆ -4 ¹ / ₈	3 ³ / ₁₆ -4 ¹ / ₄	4 ¹ / ₁₆ -1 ¹ / ₈	4 ¹ / ₁₆ -1 ¹ / ₈	4 ³ / ₁₆ -1 ¹ / ₁₆	2 ¹ / ₄ -3 ¹ / ₄
<i>Berlijn</i>							
Daggeld ..	5 ¹ / ₂ -8 ¹ / ₂	3-8 ¹ / ₂	3-6	2-6	2-6	5-7 ¹ / ₈	—
Partic. disc.							
30-55 d...	6 ³ / ₈	6 ¹ / ₄ -3 ³ / ₈	5 ⁷ / ₈ -6 ¹ / ₄	5 ⁷ / ₈ -6	4-1 ¹ / ₈	6	—
56-90 d...	6 ³ / ₈	6 ¹ / ₄ -3 ³ / ₈	5 ⁷ / ₈ -6 ¹ / ₄	5 ⁷ / ₈ -6 ¹ / ₂	4-1 ¹ / ₈	6	2 ¹ / ₈ -1 ¹ / ₂
<i>Waren-</i>							
wechsel.	6 ⁷ / ₈ -7	6 ³ / ₈ -7	6 ¹ / ₂ -3 ³ / ₄	6 ³ / ₈ -7	4 ¹ / ₈ -1 ¹ / ₂	6 ³ / ₄ -7 ³ / ₄	—
<i>New York</i>							
Call money	4 ¹ / ₂ -3 ³ / ₄	3 ¹ / ₂ -4 ³ / ₄	3 ¹ / ₂ -4 ³ / ₄	4-3 ³ / ₄	4-1 ¹ / ₄	4-5 ¹ / ₄	1 ³ / ₄ -2 ¹ / ₂
Partic. disc.	3 ³ / ₈	3 ¹ / ₂ -5 ⁵ / ₈	3 ¹ / ₂	3 ³ / ₈ -1 ¹ / ₂	3 ³ / ₄ -7 ³ / ₈	3 ³ / ₄ -7 ³ / ₈	—

¹) Call money-koers van 27 Jan. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York**)	Londen ¹)	Berlijn ¹)	Parijs ¹)	Brussel ¹)	Batavia ¹)
24 Jan. 1928	2.47 ¹⁹ / ₁₀	12.08 ⁶ / ₈	59.08	9.74 ¹ / ₂	34.53	100 ¹ / ₈
25 " 1928	2.47 ¹⁸ / ₁₀	12.08 ³ / ₈	59.10	9.74 ¹ / ₂	34.54	100 ¹ / ₈
26 " 1928	2.47 ⁷ / ₈	12.08 ¹ / ₈	59.08	9.74 ¹ / ₂	34.53 ¹ / ₂	100 ¹ / ₈
27 " 1928	2.47 ¹ / ₈	12.08	59.09	9.74 ¹ / ₂	34.53	100 ¹ / ₈
28 " 1928	—	12.08 ¹ / ₈	59.08 ¹ / ₂	9.74 ¹ / ₂	34.53	100 ¹ / ₈
30 " 1928	2.47 ¹⁸ / ₁₀	12.08 ¹ / ₈	59.08 ¹ / ₂	9.74 ¹ / ₂	34.55	100 ¹ / ₈
Laagste d.w. ¹)	2.47 ³ / ₄	12.07 ³ / ₄	59.05	9.73	34.51	100
Hoogste d.w. ¹)	2.48 ¹ / ₁₆	12.08 ⁷ / ₈	59.12	9.77	34.58	100 ³ / ₄
23 Jan. 1928	2.47 ¹⁸ / ₁₀	12.07 ³ / ₄	59.05 ¹ / ₂	9.74	34.52 ¹ / ₂	100 ¹ / ₈
16 " 1928	2.47 ¹⁸ / ₁₀	12.09 ³ / ₄	59.06 ¹ / ₂	9.75	34.57	100 ¹ / ₈
Muntpariteit	2.48 ³ / ₄	12.10 ³ / ₄	59.26	48.—	34.59	100

¹) Noteering te Amsterdam. ²) Noteering te Rotterdam.

¹) Particuliere opgave.

Data	Zwitserland ¹)	Weenen ¹)	Praag ¹)	Boekarest ¹)	Milaan ²)	Madrid ²)
24 Jan. 1928	47.74	34.95	7.35	1.52 ¹ / ₂	13.11 ¹ / ₂	42.06
25 " 1928	47.75	34.95	7.35	1.53	13.12 ¹ / ₂	42.07
26 " 1928	47.74	34.95	7.34 ¹ / ₂	1.52 ¹ / ₂	13.12	42.02 ¹ / ₂
27 " 1928	47.73 ¹ / ₂	34.94	7.34 ¹ / ₂	1.52 ¹ / ₂	13.12	41.98
28 " 1928	47.73 ¹ / ₂	34.95	7.34	1.52 ¹ / ₂	—	—
30 " 1928	47.73 ¹ / ₂	34.95	7.34 ¹ / ₂	1.52 ¹ / ₂	13.12	42.30
Laagste d.w. ¹)	47.70	34.90	7.32 ¹ / ₂	1.50	13.10	41.70
Hoogste d.w. ¹)	47.78	35.05	7.38	1.55	13.15	42.35
23 Jan. 1928	47.72 ¹ / ₂	34.92 ¹ / ₂	7.34	1.52 ¹ / ₂	13.10 ¹ / ₂	42.28
16 " 1928	47.77 ¹ / ₂	34.93 ¹ / ₂	7.35	1.53	13.12	42.57 ¹ / ₂
Muntpariteit	48.—	35.—	3)	48.—	48.—	48.—

¹) Noteering te Amsterdam. ²) Noteering te Rotterdam.

¹) Particuliere opgave.

²) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53¹/₈ en 7.21¹/₂.

Data	Stockholm *)	Kopen- hagen *)	Oslo *)	Hel- sing- fors 1)	Buenos- Aires 1)	Mon- treal 1)
24 Jan. 1928	66.52½	66.37½	65.97½	6.24	106	2.47½/16
25 " 1928	66.55	66.40	65.95	6.24	106	2.47½
26 " 1928	66.55	66.40	65.95	6.24½	106	2.47½/16
27 " 1928	66.50	66.37½	65.95	6.24	106	2.47½/8
28 " 1928	66.50	66.37½	65.95	6.24	106	2.47½/8
30 " 1928	66.52½	66.40	65.95	6.24	106	2.47½
Laagsted.w.1)	66.45	66.30	65.90	6.22	105¾	2.47
Hoogste d.w.1)	66.62½	66.45	66.—	6.27	106¼	2.47½/8
23 Jan. 1928	66.52½	66.37½	65.97½	6.24	106	2.47½/8
16 " 1928	66.70	66.45	65.95	6.24½	106	2.47½
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26½	105¾	2.48¾

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.

Laatstbekende noteeringen te Amsterdam en Rotterdam op 31 Januari 1928 voor telegrafische uitbetaling op:

	Gulden per	Pari	Koers	Bank- disconto
<i>Europa.</i>				
Londen *)	£	12.10½	12.08½	4½
Berlijn *)	100 Mark	59.26	59.10½	7-
Parijs *)	100 Franc	48.—	9.74½	3½
Brussel *) §)	100 Belga	34.59	34.56	4½
Luxemburg	100 Franc	48.—	6.91½	4½
Zürich *)	100	48.—	47.73	3½
Praag	100 Kronen	50.41½	7.35	5-
Weenen *)	100 Schilling	35.—	34.97½	6-
Boedapest	100 Pengö	50.41½	43.37½	6-
Boekarest	100 Lei	48.—	1.53	6-
Sofia	100 Leva	48.—	1.80	10-
Belgrado	100 Dinar	48.—	4.37	6-
Stamboel	Turksch £	10.93	1.26	
Athene	100 Drachme	48.—	3.28	10
Milaan **)	100 Lira	13.09	13.13	7-
Madrid **)	100 Peseta	48.—	42.15	5-
Lissabon	Escudo	2.68½	0.11½	8-
Kopenhagen *)	100 Kronen	66.67	66.40	6-
Oslo *)	100	66.67	65.95	5-
Stockholm *)	100	66.67	66.57½	3½
Reickjavik	100 IJsl. Kr.	66.67	54.70	8-
Warschau	100 Zloty	48.—	27.80	8-
Kovno (Litauen)	100 Lita	24.88	24.60	7½
Riga (Letland)	100 Lat	48.—	0.4790	7-
Reval (Estland)	100 Estl. Kr.	66.75	66.50	7½
Helsingfors	100 Finnmrk.	6.26½	6.24	
Moskou	Tjeronwets (10 Roebel)	12.80	12.85	
Danzig	100 Gulden	48.40	48.30	6-
<i>Amerika.</i>				
New-York *)	\$	2.4876	2.48½	3½
Montreal	Canad. \$	2.4876	2.47.60	
Mexico	Mex. Dollar		1.20	
Buenos Aires	Peso (papier)	1.0563½	1.06	
La Paz (Bolivia)	Boliviano	0.97	0.90½	
Rio de Janeiro	Milreis (pap.)	0.8075½	0.29½	
Valparaiso	Peso (papier)	0.9080½	0.130½	7½ a 8½
Bogota (Columbia)	Peso	2.42	2.42	
Quito (Ecuador)	Sucre	1.21	0.49½	
Lima (Peru)	Per. £	12.10½	9.83	
Montevideo (Urug.)	Peso	2.5725	2.53½	
Caracas (Venezuela)	Bolivar	0.4795	0.47½	
Paramaribo	Gulden	1.—	0.9768	
Willemstad (Curaç.)	Gulden	1.—	1.01½	
San José (C. Rica)	Colon	0.6220	0.62	
Guatemala	Quetzal	2.4875	2.47½	
Managua (Nicarag.)	Cordoba	2.48½	2.47½	
San Salvador (Salv.)	Colon	1.2440	1.24	
<i>Azië.</i>				
Calcutta	Rupée	0.807	0.91	7-
Batavia	Gulden I.C.	1.—	1.00½	4-
Kobe	Yen	1.24	1.16½	5.48
Hong Kong	Dollar		1.24½	
Shanghai	Tael		1.58½	
Singapore	Straits Doll.	1.4125	1.41½	
Manilla	Phil. Peso	1.214	1.22½	
Bangkok	Tical	0.914	1.13½	
Teheran (Perzië)	Kran		0.24	
<i>Afrika.</i>				
Kaapstad	£	12.10½	12.06½	5½
Alexandrië	Egypt. £	12.42	12.39½	
<i>Australië.</i>				
Melbourne, Sidney en Brisbane	£	12.10½	12.05	
Nieuw Zeeland	£	12.10½	12.05	

1) Pariteit der voorm. Oostenr. Kroon. 2) Goudpeso. 3) Milreis Goud.
*) Not. te A'dam. **) Id. te R'dam. Ov. not. part. opg. §) 1 Belga = 5 frank.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
24 Jan. 1928	4,87½/8	3,93½/8	23,84	40,36
25 " 1928	4,87½/8	3,92½/8	23,84	40,35
26 " 1928	4,87½/32	3,93½/8	23,84	40,33½
27 " 1928	4,87½/16	3,93	23,83½	40,34
28 " 1928	4,87½/8	3,93	23,83½	40,34
30 " 1928	4,87½/8	3,93	23,83	40,32
31 Jan. 1927	4,85	3,94	23,70	39,35
Muntpariteit..	4,8667	19,30	23,81½	40½/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings- eenheden	14 Jan. 1928	21 Jan. 1928	23/28 Jan. 1928 Laagste	28 Jan. 1928 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97½	97½	97½/16	97½
Athene	Dr. p. £	366	367½	366	369
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10½/8	1/10½/8	1/10½/8	1/10½/8
Budapest ...	Pen. p. £	27.81	27.88½	27.85	27.90
B. Aires 1)	d. p. \$	47½/16	47½/16	47½/16	47½/8
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/6½/8	1/6½/8	1/6½/8	1/6½/8
Constantin ...	Piast. p. £	940	940	935	960
Hongkong ...	Sh. p. \$	2/0½/16	2/0½/16	2/0½/16	2/0½/16
Kobe ...	Sh. p. yen	1/11½/8	1/11½/8	1/11½/8	1/11½/8
Lissabon 1)	d. per Esc.	27/16	27/16	27/16	27/16
Mexico	d. per \$	24	24	23	25
Montevideo 1)	d. per \$	50½	50½	50	50½/16
Montreal 1)	\$ per £	4.88½/2	4.88½/2	4.88	4.88½/8
R.d. Janeiro 1)	d. per Mil.	55½/64	55½/64	55½/32	56½/64
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/7½/8	2/7½/8	2/6¾	2/7½/8
Singapore ...	id. p. \$	2/4½/8	2/4½/8	2/3½/8	2/4½/8
Valparaiso *)	\$ p. £	39.37	39.39	39.38	39.40
Warschau ...	Zl. p. £	43½	43½	43½	43½

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 1)

Londen 1) (N.York 2)		Londen	
23 Jan. 1928..	26½/16	23 Jan. 1928....	84/11½
24 " 1928..	26½/16	24 " 1928....	84/11½
25 " 1928..	26½/16	25 " 1928....	84/11½
26 " 1928..	26½/16	26 " 1928....	84/11½
27 " 1928..	26½/16	27 " 1928....	84/11½
28 " 1928..	26½/16	28 " 1928....	84/11½
29 Jan. 1927..	27½/16	29 Jan. 1927....	84/11½
20 Juli 1914..	24½/16	20 Juli 1914....	84/11

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	14 Jan. 1928	23 Jan. 1928
Saldo bij de Nederlandsche Bank...	f 37.252.083,38	f 48.749.054,61
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	" 636.890,65	" 1.464.664,73
Voorschotten op ultimo Dec. 1927 aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en openten op de Rijksinkomsten belasting...	" 36.826.174,96	" 36.826.174,96
Voorschotten aan Suriname...	" 10.429.443,95	" 10.472.665,53
Voorschotten aan Curaçao	"	"
Kasvord. weg. credietverst. a. h. buitenl. Daggeleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven	" 49.274.360,—	" 46.874.360,—
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	" 21.369.482,55	" 24.055.143,87
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. 2)	"	"
Id. op andere Staatsbedrijven 2)	" 2.895.348,03	" 2.895.348,03
Verplichtingen.		
Voorschot door de Nederl. Bank	—	—
Schatkistbiljetten in omloop 1)	f 103.526.000,—	f 103.526.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 28.890.000,—	" 28.890.000,—
Waaran direct bij de Ned. Bank ..	" 11.894.909,—	" 11.624.061,50
Zilverbons in omloop	" 18.966.966,98	" 21.416.894,76
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten 2).	" 269.258,21	" 247.194,65
Id. aan Curaçao	" 20.571.062,91	" 20.665.602,12
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfonds 2) ..	" 61.222.981,11	" 63.387.402,44
Id. aan andere Staatsbedrijven 2)	" 1.315.000,—	" 1.315.000,—
Id. aan diverse instellingen 2)	" 5.191.352,03	" 5.044.864,59

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929.
2) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	21 Jan. 1928	28 Jan. 1928
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas	f 21.484.000,—	f 25.494.000,—
Saldo bij de Javasche Bank	" 12.160.000,—	" 10.582.000,—
Verplichtingen:		
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-Indië	—	—
Voorschot Javasche Bank aan N.-Indië	—	—
Schatkistpromessen in omloop	" 300.000,—	" 300.000,—
Muntbiljetten in omloop	" 31.932.000,—	" 31.433.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds..	" 1.111.000,—	" 1.111.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarb. Bank.	" 1.216.000,—	" 1.127.000,—

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit-tenl. circ. banken 1)	Deviezen als goud-tenl. geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
21 Jan. 1928	1.863,4	81,4	306,4	2.078,1	23,5
14 " 1928	1.864,0	81,4	286,1	2.330,9	33,2
7 " 1928	1.864,5	81,4	285,6	2.635,5	23,1
31 Dec. 1927	1.864,6	81,4	282,0	3.128,7	78,3
23 " 1927	1.860,6	77,2	279,4	2.416,9	44,1
22 Jan. 1927	1.834,7	128,4	501,5	1.379,7	9,6
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa 2)	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
21 Jan. 1928	93,3	565,0	3.682,6	708,0	279,8
14 " 1928	93,3	536,6	3.927,9	655,1	280,5
7 " 1928	93,4	519,3	4.170,9	675,0	275,1
31 Dec. 1927	93,4	499,2	4.564,0	779,1	284,9
23 " 1927	93,4	474,9	4.046,4	567,4	254,2
22 Jan. 1927	89,6	656,6	2.976,7	1.085,0	203,6
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 21, 14, 7 Jan. '28, 31; 23 Dec. '27, 22 Jan. '27, resp. 45; 80; 50; 24; 30; 130 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data	Goud		Zilver 1)	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. afd. Staat voor ingetrokken marken	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed inwisselbaar en buitenl.						Schatkist	Partic.
26 Jan. 1927/28	741	475	44	559	28	394	2.056	17	139
19 " "	741	477	43	556	32	394	2.057	15	143
12 " "	734	503	43	569	34	394	2.081	6	161
5 " "	733	514	—	585	40	—	2.076	19	170
29 Dec. 1927	719	525	—	585	35	—	2.043	32	183
27 Jan. 1928	622	423	38	478	28	400	1.815	24	122

1) Aan de schatkist gecedeerd. 2) 1927.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
11 Jan. '28	2.807,9	1.575,7	159,3	439,1	392,6
4 " '28	2.742,5	1.529,1	146,7	520,9	387,1
28 Dec. '27	2.739,1	1.523,9	123,1	609,2	385,5
21 " '27	2.742,3	1.559,0	115,2	578,2	365,8
14 " '27	2.792,2	1.633,0	125,8	495,0	381,1
7 " '27	2.826,7	1.576,9	126,5	443,9	380,0
12 Jan. '27	2.916,0	1.574,0	155,1	490,5	338,1

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. 1)	Algem. Dekking-perc. 2)
11 Jan. '28	545,3	1.679,6	2.517,4	132,6	66,9	70,7
4 " '28	627,4	1.760,7	2.536,3	132,5	63,8	67,2
28 Dec. '27	603,1	1.813,2	2.473,3	132,5	63,9	66,8
21 " '27	588,0	1.821,3	2.434,0	132,4	64,4	67,2
14 " '27	597,9	1.766,7	2.448,0	132,3	66,2	69,2
7 " '27	604,2	1.749,8	2.427,3	131,7	67,7	70,7
12 Jan. '27	311,1	1.750,5	2.323,8	125,1	71,6	75,4

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
4 Jan. '28	657	15.631	6.426	1.852	20.984	6.611
28 Dec. '27	657	15.433	6.386	1.813	20.494	6.516
21 " '27	658	15.357	6.431	1.780	20.535	6.504
14 " '27	658	15.293	6.365	1.786	20.509	6.471
7 " '27	656	15.273	6.348	1.768	20.428	6.468
5 Jan. '27	684	14.585	5.488	1.750	19.234	5.859

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 30 Januari 1928.

De opmerkelijkste gebeurtenis van de achter ons liggende berichtsweek is de discontoverhoging van de Federal Reserve Bank te Chicago geweest. Deze is al spoedig gevolgd door denzelfden maatregel te Boston en te Richmond, zoodat ter beurze van New York de vrees grooter is geworden, dat de overige Federal Reserve Banken ook een verhoging van den rentevoet zouden toepassen. Tot nu toe is hiervan echter niets gebleken, zoodat men, aan den anderen kant, de veronderstelling heeft geuit, dat alleen die banken huu rentevoet zouden verhoogen, in wier district een tekort aan credietmiddelen zou bestaan of dreigen. Naarmate de week verstreek, heeft deze opvatting sterker baan kunnen breken, temeer, omdat het de Federal Reserve Bank te Chicago is geweest, welke bij de laatste discontoverhoging slechts aanzelend hiertoe is overgegaan en eerst na ontvangen voorschrift van den Federal Reserve Board. Het wekte, bij nader inzien, dan ook geen verwondering, dat op dezen vrijwel gedwongen stap thans een reactie is gevolgd.

Ter beurze van Berlijn is de stemming tamelijk mat gebleven. De kalme ontwikkeling van handel en bedrijf heeft eên inkrimping van de discontoportefeuille van de Rijksbank tot gevolg gehad en de hiermede gepaard gaande vermindering van den biljettenomloop heeft eenige uitwerking op de geldmarkt uitgeoefend, temeer, omdat voorbereidingen voor den „ultimo" getroffen moesten worden. Toch zijn de geldkoersen niet in belangrijke mate veranderd en men koesterde dan ook de hoop, dat de maandwisseling een gemakkelijk verloop zou hebben. Tegelijkertijd zijn opnieuw geruchten omtrent een aanstaande discontoverlaging door de Rijksbank in omloop gekomen. Desondanks is de uitwerking op de fondsenmarkt gering gebleven.

Te Londen is de markt onregelmatig geweest. Gedurende de berichtsweek heeft de „carry-over" van den laatsten „account" plaats gevonden en deze heeft het bestaan van omvangrijke hausseposities aan het licht gebracht. De kooplust werd hierdoor wel eenigszins geremd, waartoe ook de reeds vermeldé discontoverhoging in de Vereenigde Staten heeft bijgedragen.

De markt te Parijs is in de laatste dagen veel rustiger geworden. Buitenlandsche fondsen hebben veelal op den achtergrond gestaan, doch ook voor Fransche papieren is de stemming niet zoo vast geweest als enkele weken geleden. Aan den anderen kant bleef men de toekomst gunstig beoordeelen, al schijnt het thans wel vast te staan, dat de stabilisatie van het betaalmiddel niet vóór de verkiezingen zal plaats vinden. Tot den vasten ondergrond heeft ook bijgedragen de verwachting, dat bij het tot stand komen van een algemeen hooger renteniveau in andere landen, de stroom van geldmiddelen naar Frankrijk minder krachtig zal worden, waardoor de taak van de centrale credietinstelling zou worden verlicht.

Ten onzent is de markt over het algemeen nogal kalm gebleven. De beleggingsafdeeling heeft blijk gegeven van een vaste tendens, ondanks het feit, dat de geldmarkt eerder teekenen van verstijving in het licht heeft gesteld. De overweging, dat de discontoverlaging ten onzent, waarmede men ter beurze reeds min of meer rekening had gehouden, door de hierboven besproken maatregelen van sommige Federal Reserve Banks vermoedelijk niet zou plaats vinden, heeft geen invloed op de beleggingsmarkt uitgeoefend. De vraag is groot gebleven, vermoedelijk in verband met het feit, dat op 1 Februari de staatsleening 1923 A wordt afgelost, waardoor een bedrag van ongeveer f 97.000.000 vrijkomt. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 105, 106, 105¹¹/₁₆; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 100¹⁵/₁₆, 100⁷/₁₆, 100¹⁵/₁₆; 4½ pCt. Ned.-Indië 1926: 98⁹/₁₆, 98³/₁₆, 99; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 84; 5 pCt. Brazilië 1913 £ 20—100: 74, 76¼; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 107¼, 107½, 107.

Aandeelen in industriële ondernemingen hebben sterk de aandacht getrokken, voor zoover het aandeelen Jurgens en Margarine Unie betrof. Een krachtige stijging van het koerspeil heeft hier plaats gevonden, voor een deel in het leven geroepen door buitenlandsche kooporders. Daarentegen waren Philipsaandeelen evenals kunstzijde-aandeelen veel kalmer. Van Berkel's Patent: 195½, 197½, 198¼, 201; Centrale Suiker Mij.: 102½, 100¼, 101½; Hollandische Kunstzijde Industrie: 164, 169½, 163, 161, 161¼; Holl. Mij. t. h. m. van werken i. Gew. Beton: 184, 187, 191½, 191; Jurgens: 257½, 269½, 275½, 282½, 279¼; Maekubee: 127½, 126, 123¼, 124¼; Ned. Gist- & Spiritus fabr.: 439, 434, 440; Ned. Kunstzijdefabriek: 422, 424, 419, 414, 415¼; Philips Gloeilampenfabriek: 587½, 580, 572; Zweedsche Lucifer Mij.: 387, 383½, 386, 384¼, 387.

De scheepvaartmarkt bleef over het algemeen verwaarloosd, met een neiging tot reactie. Een uitzondering heb-

ben aandeelen Nederlandsche Scheepvaart Unie gevormd. benevens de aandeelen van die maatschappijen, welke de Nederlandsche Scheepvaart Unie samenstellen. Er bestond voortdurend goede vraag naar de „claims” van de maatschappij en ook nadat de inschrijving op de nieuwe aandeelen gesloten was, heeft de stijging nog eenigen verderen voortgang gehad. Holland-Amerika Lijn: 87¼, 85¼, 83¼; Java-China-Japan Lijn: 131¼, 130¼, 131½, 130½; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 95½, 95; Kon. Paketvaart Mij.: 228, 230, 232½; Ned. Scheepvaart Unie: 193¾, 195¼, 197¼, 196½; Nieuvelt Goudriaan: 134, 133, 132½, 134½; Stoomv. Mij. Nederland: 196¼, 199.

Tegen het einde van de berichtsweek ontwikkelde zich voorts ruime handel in claims en aandeelen *Algemeene Nederlandsch-Indische Electriciteits Mij.* Vooral op den eersten dag, dat de handel in claims van dit fonds was opengesteld, was de belangstelling groot. Later is een achteruitgang ingetreden, doch de grondtoon bleef ten slotte vast. Alg. Ned.-Indische Electriciteits Mij.: 287, 292, 290¼ (ex claim), 275.

Een uitzondering op de algemeen kalme stemming vormen voorts aandeelen en obligaties in *Nederlandsch-Indische houtmaatschappijen*, welke alle een hooger koerspeil konden bereiken. Javasche Bosch Expl. Mij.: 97, 97¼, 101¼, 104; Ned.-Ind. Houtaankap Mij., 6 pCt. obligaties: 72¼, 73¼, 74¼; Ned.-Ind. Houtaankap Mij., 5 pCt. obligaties: 66, 66¼, 67¾, 68¾; Ned.-Ind. Houtaankap Mij. Aand.: 13, 14¼, 15¼, 16¾, 17¼.

De *rubbermarkt* toonde een zwakke tendens. Amsterdam Rubber: 316¼, 313, 311¼, 310¼; Deli Batavia Rubber: 250, 248, 249½; Hessa Rubber: 446½, 452, 448¼, 447; Indische Rubber: 384¼, 390, 395, 391, 386; Kali Telepak: 448, 444, 441; Kendeng Lemboe: 423, 420, 418½, 424½; Majanglanden: 356, 350, 348; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 338, 333½, 327, 333½; R'dam Tapanoei: 165, 164¼, 162, 164; Serbadjadi: 327, 329, 321, 324¼; Sumatra Caoutchouc: 268, 260¼, 263¼, 265; Sumatra Rubber: 300½, 301, 296½, 294¼; Ver. Ind. Cultuurondernemingen: 197½, 199¼, 195½; Intercontinental Rubber: 18¼^{1/16}, 17¼^{1/16}, 18¼.

Tabaksaandeelen waren stil, doch wel iets beter van toon, nu de voorjaarsinschrijvingen langzamerhand naderen. Arendsburg: 684, 690, 691½; Besoeki Tabak Mij.: 532, 530; Deli Batavia Mij.: 576, 583, 581¼, 580¼; Deli Mij.: 469½, 470, 466¼, 472¼, 472¼; Oostkust: 274, 272, 271¼, 271¼; Senembah Mij.: 510, 507, 510¼, 510.

De *suikermarkt* was bijna onbewogen, ondanks de berichten, dat een overeenkomst omtrent den export was bereikt tusschen enkele Europeesche rietsuiker uitvoerende landen. Cultuur Mij. der Vorsteulanden: 179¼, 180½, 179; H.V.A.: 802¼, 798, 793, 802, 799¼; Javasche Cultuur Mij.: 403, 400½, 396½, 398½; Kalibagor: 447, 446, 448, 449; Moormann: 433, 436, 439½, 443; Ned.-Ind. Suiker Unie: 299¼, 298, 296, 299¾; Pagottan: 300¾, 303, 301½; Poerworedjo: 123¼, 122¼, 124¼; Sindanglaet: 450, 445, 446; Suiker Cultuur Mij.: 291, 284, 286¼, 289½; Tjepper: 805, 810, 807½, 804¼; Watoetoelis Poppoh: 844, 840, 837, 833.

De *petroleummarkt* was kalm voor aandeelen Koninklijke, doch iets sterker bewogen voor aandeelen Peudawa, hoewel in dit fonds de hoogste noteringen niet behouden konden blijven. Doritsche Petr. Ind. Mij.: 311, 312¼, 310¼, 313; Geec. Holl. Petr. Mij.: 199½; Kon. Ned. Petr. Mij.: 337¼, 339¼, 338; Perlak Petroleum: 76, 77, 76¼; Peudawa: 18½, 19¾, 28¼, 24; Marland Oil: 37, 36, 35¼^{1/16}.

Mijnaandeelen waren over het algemeen vast, voornamelijk voor Boeton en Redjang Lebong. Alg. Exploratie Mij.: 86½, 82, 83½; Billiton 1e Rubriek: 924½, 921; Boeton Mijnbouw Mij.: 152½, 157¼, 158¾, 158; Müller & Co.'s Mijnbouw Mij.: 85¼, 87¼, 88, 89; Redjang Lebong: 143, 146, 149½, 153¼; Siloengkang: 23, 24; Singkep Tin Mij.: 444, 440, 437, 438.

De markt voor *bankaandeelen* was rustig en zonder variaties van beteekenis. Amsterdamsche Bank: 186¼, 187; Holl. Bank van Zuid-Amerika: 69, 67¼, 68½, 69; Incasso Bank: 128½; Javasche Bank: 344, 343; Koloniale Bank: 271, 269¼, 268¼, 272; Ned.-Ind. Handelsbank: 177, 176, 178¼; Ned. Handel Mij. C. v. A.: 174, 173¼, 173¾; R'damsche Bankvereniging: 98½, 98½, 97½, 98; Twentsche Bank: 146¼, 145½, 147.

De *Amerikaansche afdeling* heeft weinig aandacht getrokken, terwijl de koersschommelingen zich geheel aan Wallstreet hebben aangepast. American Smelting & Ref. Cy.: 177, 180¼, 179½, 177½; Anaconda Copper: 112½, 114¼^{1/16}, 113; Studebaker: 58¾, 58, 58¼; United States Steel Corp.: 149¼, 146¼^{1/16}, 147½, 146¼; Aitchison Topeca: 193¼, 193¼, 193; Erie: 63¼, 61¾, 61; New York Ontario & Western: 30½, 29¼^{1/16}, 28¾, 28½; St. Louis & San Francisco: 112½, 112, 111½, 111¾; Union Pacific: 189¾, 187, 189; Wabash Railway: 65¼^{1/16}, 64¼, 63¼.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

31 Januari 1928.

De tarwe-markt is deze week weder zeer weinig levendig geweest en voor vrijwel alle soorten zijn de prijzen in den loop der week wat gedaald. Weliswaar zijn de berichten uit de Vereenigde Staten over de te velde staande winter-tarwe lang niet onverdeeld gunstig. In het dal van den Ohio schijnt nog al wat last te worden ondervonden van het gebrek aan sneeuwbedekking en de koude heeft daar, volgens de Amerikaansche berichten, het gewas nadeelig beïnvloed, terwijl nog altijd in het Westen van Kansas en nu ook in Nebraska over droogte wordt geklaagd. Dat hiervan geen prijsstijging van tarwe het gevolg is geweest, zelfs niet aan de Noord-Amerikaansche termijnmarkten, hangt samen met de ook nu weder teleurstellende Europeesche vraag en vooral met de zeer groote verschepingen van de afgelopen week. Uit Argentinië is namelijk weder zeer veel tarwe afgeleden en bovendien ondergingen de voorraden in de Argentijnsche havens nog een aanzienlijke vermeerdering. Daar ook uit Australië flinke verschepingen werden gemeld, ging van het Zuidelijk halfrond op de tarweprijzen een druk uit, welke den invloed van de minder goede Amerikaansche oogstberichten geheel neutraliseerde. Zoo slecht was de omzet in Engeland, dat aan de Londensche markt eenige dagen zijn voorgekomen, waarop geen enkele transactie in tarwe werd gerapporteerd. Ook in Liverpool waren de zaken van zeer weinig beteekenis, doch in sommige der outports was de vraag althans nog iets beter. Ook aan de meeste vastelandsche markten werden zeer weinig zaken in tarwe gedaan. Slechts Italië trad geregeld als koper op van Australische en Canadeesche tarwe, terwijl een stoomende lading Platatarwe verkocht werd naar Portugal. Later volgde daarop nog een lading op Januari-aflading. Deze verkoopen naar Zuidelijk Europa steunden eenigszins de Engelsche markt, doch in Duitschland, Nederland en België was de kooplust zeer teleurstellend, terwijl ook in Frankrijk slechts zeer weinig buitenlandse tarwe werd gekocht, omdat daar het aanbod uit den eigen oogst in het grootste gedeelte der behoefte voorziet. De markt wordt bij voortdurende beïnvloed door de zekerheid, dat er in de gezamenlijke productielanden te veel tarwe aanwezig is voor de waarschijnlijke behoefte van het seizoen en dat de deze week gepubliceerde laatste raming van den Canadeeschen oogst 4 miljoen bushels lager was dan de vorige, heeft niet den minsten invloed gehad. Meer aandacht wijdde men aan de telkens weder uitstekende berichten uit Argentinië, welke algemeen leidden tot het vermoeden, dat de eenigszins verlaagde Argentijnsche oogstraming van de vorige week niet optimistisch genoeg is geweest. Ook een publicatie van het Internationaal Instituut van den Landbouw te Rome trok de aandacht, omdat daarin de stand van het wintergraan op het Noordelijk halfrond als gunstig wordt beschreven en voor de Europeesche productielanden geen sprake is van vermindering van den uitzaai, waarvan den laatsten tijd voor sommige dielanden telkens sprake was. Het overzicht van het Instituut omvat echter nog niet alle Centraal- en West-Europeesche landen. Een oogstbericht van de Fransche regering bevestigt echter voor Frankrijk reeds, dat de uitzaai vrijwel gelijk is geweest aan dien van het vorige jaar en beschrijft den stand op 1 Januari als bevredigend. Na dien datum schijnt echter het wintergraan in Frankrijk nogal van regen geleden te hebben. Ten gevolge van deze oogstberichten en de beperkte Europeesche vraag hebben de markten in de uitvoerlanden zich niet kunnen staande houden, al waren dan ook de prijsverlagingen niet groot. Te Chicago en Winnipeg bleven zij beperkt tot ¾ a 1 cent per 60 lbs., doch de flauwe vrachtenmarkt had ten gevolge, dat verschillende tarwesorten in Europa vrij wat lager te koop kwamen. Bovendien was Argentinië flauwer dan Zuid-Amerika, want aan de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario is de tarweprijs in den loop der week 10 a 15 centavos per 100 KG. gedaald.

Weinig kooplust bestond ook deze week weder voor rogge. Ofschoon de verschepingen uit Noord-Amerika, zoowel als uit Argentinië, klein blijven, heeft de hooge roggeprijs, welke slechts weinig lager is dan die van verschillende tarwesorten, nog steeds ten gevolge, dat de vraag naar rogge veel kleiner is dan anders. Nadat de prijsverhoging, die de vorige week te Chicago voor rogge was tot stand gekomen zich eenige dagen heeft kunnen handhaven, is dan ook later een flauwere stemming ingetreden. Wel was 27 Januari te Chicago nog een vaste dag voor rogge, doch daarna ging de prijsdaling weder voort en op 30 Januari sloot de markt 1 a 1¼ dollarcent per 56 lbs. lager dan een week tevoren.

Maïs heeft in het begin der week eenige zeer flauwe

Data	Noteeringen.					
	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Febr.	Mais Febr.	Lijnzaad Febr.
28 Jan. '28	130 ³ / ₈ ¹⁾	87 ¹ / ₈ ¹⁾	54 ¹ / ₈ ¹⁾	10,90 ¹⁾	8,90	14,95 ¹⁾
21 „ '28	131 ¹⁾	88 ³ / ₈ ¹⁾	55 ³ / ₈ ¹⁾	11,— ¹⁾	8,85	15,05 ¹⁾
28 Jan. '27	142	81 ¹ / ₈	48 ³ / ₈	11,35	6,15	14,75
28 Jan. '26	175 ⁷ / ₈	85 ³ / ₈	44 ⁷ / ₈	13,35	7,40	15,90
28 Jan. '25	285	132 ⁷ / ₈	60 ³ / ₈	18,75	11,—	25,85
20 Juli '14	82	56 ³ / ₈	36 ³ / ₈	9,40	5,38	13,70

¹⁾ per Mrt.

Soorten	Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.		
	30 Jan. 1928	23 Jan. 1928	31 Jan. 1927
Tarwe (Hardwinter II) ... ¹⁾	13,50	13,65	15,10
Rogge (No. 2 Western) ... ¹⁾	12,80	12,75	13,—
Mais (La Plata) ... ²⁾	214,—	214,—	171,—
Gerst (48 lbs. malting) ... ²⁾	246,—	249,—	227,—
Haver (Canada 3) ... ¹⁾	12,95	13,—	11,60
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ... ¹⁾	13,80	13,70	12,20
Lijnzaad (La Plata) ... ²⁾	375,—	375,—	372,—

¹⁾ per 100 KG. ²⁾ per 2000 KG. ³⁾ per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	22/28 Jan. 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	22/28 Jan. 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	1928	1927
Tarwe.....	24.554	119.046	125.761	—	3.800	5.994	122.846	131.755
Rogge.....	2.408	3.727	20.806	—	—	—	3.727	20.806
Boekweit.....	—	2.841	758	—	—	67	2.841	825
Mais.....	12.468	64.429	118.646	—	11.721	21.774	76.150	140.420
Gerst.....	2.609	20.275	29.532	300	2.120	602	22.395	30.134
Haver.....	1.152	6.395	5.600	—	—	—	6.395	5.600
Lijnzaad.....	1.888	10.855	11.683	890	23.159	9.828	34.014	21.511
Lijnkoek.....	3.645	17.679	7.953	100	100	—	17.779	7.953
Tarwemeel.....	3.182	14.764	6.927	782	3.880	2.818	18.644	9.745
Andere meelsoorten.....	112	1.027	1.614	—	—	—	1.027	1.614

dagen doorgemaakt met een aanzienlijke prijsdaling, speciaal voor oude mais, aan de Argentijnsche termijnmarkten. In Europa was plotseling het vertrouwen in de maïs-prijzen geheel verdwenen en vooral in Noord-Duitsland was, gedeeltelijk in verband met de lage vleeschprijzen, de vraag zoo slecht, dat de prijzen er een zeer sterke daling ondergingen. Speciaal te Bremen was dat het geval en de flauwe stemming aan de markten in Noord-Duitsland liet zich ook in Nederland sterk gevoelen wegens verkoopen van op Rotterdam stoomende partijen door Deutsche wederverkopers. Daarbij werd uit Emden vrij wat maïs verkocht naar het Noorden van Nederland tot lagere prijzen dan de te Rotterdam geldende. Ook in Engeland trad een aanzienlijke prijsdaling in, doch na eenige dagen begon de markt zich te herstellen. De verschepingen van Argentinië waren namelijk weder kleiner dan tevoren, terwijl ook de voorraden in de Argentijnsche havens verder verminderden. De aanvoeren te Antwerpen en Rotterdam vonden ten slotte op bevredigende wijze opname, al waren dan ook de prijzen wat gedaald, en ten slotte is ook in Noord-Duitsland de markt vrij wat verbeterd, nadat de sterk gedrukte prijzen daar eerst geleid hadden tot verkoopen van Platamaïs naar Engeland en Noord-Amerikaansche maïs naar Nederland. Een veel grotere rol is in den loop dezer week Noord-Amerikaansche maïs aan de Europeesche markt gaan spelen. Naar Nederland werden flinke zaken gedaan en ook Engeland en Noord-Duitsland toonden belangstelling, doch de omzet was nog niet groot genoeg om te Chicago een prijsstijging teweeg te brengen. Eerst op 30 Januari was de maïsmarkt daar vaster en kwam de prijs er na de prijsdaling van het begin der week weder op hetzelfde peil als op den 23sten. Die vaste markt van 30 Januari had den volgende dag in Nederland echter nog niet veel invloed.

In Argentinië staat nu oude Platamaïs weder veel hooger dan in het midden der week, evenals in Engeland en op het Europeesche vasteland, waar op het oogenblik Rotterdam de beste markt is. De prijs voor oude Platamaïs bevindt zich daar echter op het oogenblik vrij wat beneden de in Engeland geldende. Voor den nieuwen maïs oogst in Argentinië blijven de vooruitzichten uitstekend, doch de markt blijft ook daarvoor vast, hetgeen ten gevolge heeft, dat de zaken op aflading in voorjaar en zomer naar Europa nog niet groot zijn. Na de inzinking van het begin der week sloot nieuwe maïs op 30 Januari op de Argentijnsche termijnmarkten weder 10 centavos per 100 KG. hooger. Voor oude maïs bedroeg het prijs herstel te Rosario 25 centavos, doch te Buenos Aires slechts 5 centavos, nadat op den 30sten een val van 20 centavos had plaats gevonden. De laatste dagen echter zijn voor spoedige maïs de fluctuaties aan de Argentijnsche termijnmarkten van minder beteekenis dan die te Chicago. Uit Zuid-Afrika en van den Donau wordt tegenwoordig weinig maïs verscheept en nu de Vereenigde Staten weder een groote rol op de Europeesche markt beginnen te vervullen is daar trouwens ook voor maïs uit Zuid-Afrika en andere kleinere uitvoerlanden, zooals Nederlandsch-Indië, de belangstelling verminderd.

Gerst blijft wegens de hooge prijzen zeer stil. In Duitschland is voor deze graansoort de vraag zeer onbevredigend, doch de gerstmarkt in Noord-Amerika heeft zich goed kunnen staande houden en het aanbod uit Noord-Amerika is niet groot, evenmin als de verschepingen. De van tijd tot tijd optredende verlagingen voor gerst uit Noord-Amerika hebben in den loop der week vrij geregeld tot zaken naar Nederland geleid doch de omzet blijft klein, terwijl andere soorten, waarbij ook Platagerst, nog moeilijker te verkoopen zijn dan Noord-Amerikaansche.

Haver blijft in Argentinië vast, hetgeen de zaken bemmert. Voor Chili- en Plata-gerst bestaat in Engeland vrij goede vraag, doch men is er slechts bij uitzondering bereid om de tegenwoordig verlangde prijzen te betalen. Op het vasteland wordt weinig buitenlandsche haver gekocht, ofschoon ook daar met het voortschrijden van het seizoen de belangstelling wel eenigszins verbeterd. In West-Duitschland hebben in vele gevallen de houders van Platahaver hunne partijen naar naburige landen verkocht, zoodat bij herstel der vraag nieuwe inkoop van Argentinië noodig zullen zijn.

SUIKER.

Het voornaamste feit der afgelopen week was de bevestiging van het bericht, dat President Machado van Cuba de suikerrestrictie-wet voor 1928 geteekend heeft. De productie werd vastgesteld op 4.000.000 tons, waarvan

150.000 tons	voor Consumptie op Cuba
600.000 „	„ andere landen van de Vereen. Staten
200.000 „	„ reserve
3.050.000 „	„ de Vereen. Staten.

De op 1 Januari 1928 vastgestelde 250.000 tons restant oogst 1926/27 worden ook aan de Ver. Staten toegewezen, zoodat dit land voor het jaar 1928 over 3.300.000 tons zal beschikken. Welke verkooppolitiek de Cubaansche Export Vereeniging echter zal volgen is nog niet bekend, zoodat de onzekerheid te dien opzichte nog niet weggenomen is.

De verschillende suikermarkten bleven deze week dan ook weifelend van toon.

In New York sloten de noteeringen na eenige kleine fluctuaties nagenoeg op dezelfde cijfers als aan het einde der voorafgaande week nl.

Spot Centr. 4,40; Maart 2,67; Mei 2,75; Juli 2,84.

De ontvangsten in de Atl. havens der V. S. bedroegen deze week 35.000 tons, de versmeltingen 44.000 tons, tegen 41.000 in 1927 en de voorraden 172.000 tons tegen 135.000 tons.

De totale bietsuikerproductie der V. S. bedroeg 962.000 tons tegen 801.000 tons in de vorige campagne.

Prompte Cubasuiker werd deze week tot prijzen dalende tot 2,5/8 d.e. c. & fr. New York verhandeld, waarna weer enig herstel intrad.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1928	1927	1926
	Tons	Tons	Tons
Cubaansche prod. tot 24/1 ..	52.011	475.395	843.670
Weekontv. afscheephavens ..	26.807	200.166	137.750

Totaal sedert 1/1 tot 24/1	26.807	278.438	538.045
Werkende fabrieken	154	168	169
Weekexport	1.603	63.315	74.657
Totale export 1/1 tot 24/1 ..	1.603	70.460	279.713
Voorraad afscheepavens ...	132.382	232.983	271.311
Voorraad Binnenland	—	191.957	293.116

In Engeland sloot de termijnmarkt na een scherp herstel, welke volgde op een zwake tendens met afbrokkelende prijzen, deze week als volgt:

Jan. Sh. 15/9	Aug. Sh. 16/6
Mrt. „ 16/0 $\frac{1}{2}$	Dec. „ 16/4 $\frac{1}{2}$
Mei „ 16/3	

Op Java verkeerde de markt de afgelopen week in lustelooze stemming. Prijzen voor tweedehandsch suiker ondergingen nagenoeg geen verandering.

Hier te lande konden prijzen op de termijnmarkt zich vrijwel handhaven en trokken de noteringen tegen het einde der week nog ietwat aan. Aan het slot waren deze a.v. Maart f 17 $\frac{3}{4}$; Mei en Aug. f 17 $\frac{3}{4}$; Dec. f 17 $\frac{3}{4}$. De omzet bedroeg 2700 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.

Manchester, d.d. 25 Januari 1928.

De flauwe stemming van Amerikaanse katoenprijzen van de vorige week bleef ook deze week aanhouden, zoodat Mid-American „spot” gisteren in Liverpool 10.38 noteerde. New-York sloot gisteren 18 tot 13 punten lager, terwijl Liverpool hedenmorgen 9 tot 13 punten lager opende. Het is wel vermeldenswaard, dat het aantal balen gedingde katoen tot 15 Januari 12.502.000 bedroeg tegen een finale oogstschatting van 12.789.000 balen. Toen het eerste Bureau Rapport op 8 Augustus gepubliceerd werd, stegen prijzen in Liverpool van 9.17 tot 10.69, dit is tot ongeveer het prijsniveau van de vorige week. Gedurende het seizoen bleven prijzen geleidelijk stijgen, terwijl het hoogste punt van 12.67 op 9 September jl. bereikt werd en na dien tijd prijzen langzamerhand afbrokkelden. Wij zijn nu niet meer al te ver van 9 $\frac{1}{2}$ d. futures verwijderd, hetgeen men steeds genoemd heeft als basis, waarop betere zaken mogelijk zouden zijn. Wij moeten nu afwachten, of men bij de momenteelste prijzen meer vertrouwen in het huidig niveau zal krijgen en zaken zullen toenemen. Egyptische soorten zijn eveneens flauwer.

In de Amerikaansche garenmarkt is weinig te doen. Er waren slechts weinig spinners, die gisteren hierover gunstig rapporteerden, terwijl men zoowel grovere, medio en fijne nummers twist en weft slechts kon verkopen tegen een grooter prijsreductie dan de daling van ruwe katoenprijzen toeliet. De omzet was dan ook zeer gering en slechts kleine hoeveelheden werden voor direct verbruik verbruikt. Ook naar getwijnde garens bestond weinig vraag. In Egyptische soorten gaat eveneens weinig om; hier en daar zijn enkele posten afgesloten, doch deze dienen slechts om de looms van week tot week aan het werk te houden. Verkoop van alle soorten getwijnde garens zijn ook gering, waarvoor de flauwe stemming van ruwe katoen verantwoordelijk is. Deze toestand zal waarschijnlijk blijven voortduren totdat prijzen van het ruwe materiaal wat vaster worden, daar koopers huiverig zijn om thans zaken te doen.

De doekmarkt is kalm en prijzen blijven vast. Wel is er nog steeds een goede vraag, doch koopers zijn uiterst voorzichtig en bij elke prijsdaling van het ruwe materiaal minder geneigd tot koopen over te gaan. Voor de Oostersche markten is de kwestie van levertijd nog steeds het voornaamste punt en men is minder geneigd ver vooruit te koopen, daar men vreest, dat de goederen dan op een minder gunstig tijdstip zullen arriveeren. Om deze en andere redenen worden er geen zaken op groote schaal gerapporteerd, doch uitsluitend kleine orders voor prompte levering, zooals wij de vorige week reeds schreven.

Liverpoolnoteringen Oost. koersen 17 Jan. 24 Jan.

18 Jan. 25 Jan.	T.T. op Br.-Indië	1/6 $\frac{1}{15}$	1/6 $\frac{1}{15}$
F.G.F. Sakellaridis 17,70 17,10	T.T. op Hongkong	2/0 $\frac{1}{4}$	vac.
G.F. No. 1 Oomra 7,80 7,50	T.T. op Shanghai	2/7 $\frac{1}{4}$	vac.

KOFFIE.

De stemming voor het artikel bleef in de afgelopen week geheel onveranderd. De kost- en vrachtaanbiedingen van Brazilië zijn in doorsnede feitelijk nog dezelfde als die van een week tevoren en ook in de prijzen van Robusta kwam in Indië geen verandering. Tot omzetten van betekenis kwam het echter niet, daar de afzet, zoowel naar het binnenland als naar buiten, beperkt was.

Ook in loco was de afzet niet groot; de zaken welke tot

stand kwamen, bepaalden zich hoofdzakelijk tot die, welke dienden ter voorziening in directe behoefte.

Aan de termijnmarkt liepen de noteringen van het Gemengd contract ongeveer $\frac{1}{2}$ a $\frac{3}{4}$ ct. terug.

Nieuws van betekenis was er deze week niet. Na de vele berichten, in het einde van het vorig jaar en in de eerste helft van Januari van dit jaar ontvangen, volgens welke in Brazilië algemeen over gebrek aan regen werd geklaagd, meldden telegrafische mededeelingen in de tweede helft van Januari, dat in de verschillende districten regen was gevallen, en thans zal moeten worden afgewacht of de schade, die door de korte periode van droogte aan den stand van den volgenden oogst was berokkend weder goedge maakt is. Weliswaar werd via New York de volgende Santos-oogst in den laatsten tijd van verschillende zijden op 7 $\frac{1}{2}$ a 8 miljoen geraamd, doch voorloopig lijkt het voorzigtiger om vast te houden aan de raming van 8 $\frac{1}{2}$ miljoen balen, welke aan het einde van 1927 naar aanleiding van betrouwbare berichten, rechtstreeks uit Brazilië ontvangen, alhier was opge maakt.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 98/- a 99/6 per cwt. en van dito Prime ongeveer 102/- a 103/-, terwijl zij van Rio type New York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 67/6 a 68/9.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Januari-verscheping, 33 $\frac{1}{2}$ ct.; Palembang Robusta, Februari-verscheping, 33 $\frac{1}{2}$ ct.; Palembang Robusta, Maart-verscheping, 33 $\frac{1}{2}$ ct., alles per $\frac{1}{2}$ KG. cif., uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-notering bleef onveranderd 60 ct. per $\frac{1}{2}$ KG. voor Superior Santos en 46 ct. voor Robusta.

De noteringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract				Gemengd contract			
	basis Good				basis Santos Good			
	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
31 Jan.	48 $\frac{7}{8}$	47	46	—	41 $\frac{1}{8}$	40 $\frac{3}{4}$	39 $\frac{5}{8}$	38 $\frac{1}{8}$
24 „	48 $\frac{7}{8}$	47	46	—	42 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{4}$	39 $\frac{5}{8}$
17 „	48 $\frac{7}{8}$	47	46	—	42 $\frac{1}{8}$	42	40 $\frac{7}{8}$	40 $\frac{1}{8}$
10 „	48 $\frac{7}{8}$	47	46	—	42 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{3}{4}$	39 $\frac{5}{8}$

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Maart	Mei	Sept.	Dec.
30 Jan.	\$ 13,61	\$ 13,44	\$ 13,17	\$ 13,06
23 „	„ 13,62	„ 13,42	„ 13,18	„ 13,10
16 „	„ 13,85	„ 13,68	„ 13,35	„ 13,27
9 „	„ 13,38	„ 13,32	„ 13,13	„ 13,05

Rotterdam, 31 Januari 1928.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 1)	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 4)	
30 Jan. 1928	350.000	24.375	947.000	33.000	6
23 „ 1928	377.000	24.850	895.000	33.000	6 $\frac{1}{64}$
16 „ 1928	357.000	24.500	949.000	33.000	6 $\frac{1}{64}$
31 Jan. 1927	282.000	26.000	913.000	27.000	5 $\frac{63}{64}$

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgeloope week	Sedert 1 Juli	Afgeloope week	Sedert 1 Juli
23 Jan. 1928	58.000	2.543.000	181.000	6.207.000
29 Jan. 1927	48.000	2.551.000	215.000	5.516.000

1) In Reis.

THEE.

De stemming op de theemarkt in de afgelopen week kon op een kleine verbetering wijzen. Bij de eerste Londensche veilingen in het begin der week toonden de meeste prijzen nog een teruggang van $\frac{1}{4}$ tot $\frac{3}{4}$ d., waarbij de ordinaire soorten weder vooraan gingen, doch in het verdere verloop van de week verbeterde de vraag over de geheele linie, zoodat de Javaveiling ten volle prijshoudend verliep, terwijl alleen de ordinaire en zeer ordinaire soorten een prijsverlaging te zien gaven van $\frac{1}{4}$ tot $\frac{1}{2}$ d. per lb.

De totale N.Br. Indische theeoogst voor 1927 wordt opgegeven als te bedragen 336,9 miljoen lbs. tegenover 339,9 miljoen lbs. over 1926.

De achterstand bij 1926 vergeleken bedraagt dus slechts 3 miljoen lbs.
Amsterdam, 30 Januari 1928.

COPRA.

Gedurende de afgelopen week was de markt kalm gestemd. Consumenten toonden weinig belangstelling.

De slotnoteeringen zijn:

Nederl.-Indische f.m.s. stoomend f 34,—
" " " aflading f 33½.

IJZER.

Zowel de ruwijzer- als de staalmarkt hebben een uitgeproven vaste tendens. De staalmarkt staat onder den invloed van de verhooging der voor de Deutsche markt geldende syndicaatsprijzen, zoowel als onder dien van de oprichting van een verkoopkantoor voor halffabrikaten en balken in Frankrijk.

Het O. S. P. M. (Frankrijk) verhoogde de ijzerprijzen met 10 frs., ingaande 1 Februari.

Het Roheisenverband besloot voor Februari de prijzen onveranderd te laten.

	Noteering in de week van		
	15/21 Jan. 1928	22/28 Jan. 1928	24/30 Jan. 1927
Ruwijzer.			
<i>f. o. t. furnace</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Cleveland Foundry no. 1	67½	67½	90½
" " " 3	65-	65	85½
" " " 4	64-	64	84½
Hematite East Coast mixed numbers	69	69	90
<i>Wagon départ Longwy (Lotharingen)</i>	Frs.	Frs.	Frs.
Moulage	425,—	425,—	540,—
Semi-phosphoreuse	460,—	460,—	580,—
<i>ab Werk Rheinh.-Westfalen</i>	Mk.	Mk.	Mk.
Giessereiroheisen no. 1	86.50	86.50	88.—
" " " 3	82.—	82.—	86.—
Hämatit.....	87.50	87.50	93.50
<i>f. o. b. Antwerpen</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Gieterij ruwijzer no. 3..	61½-62	61½-62	75-78
Walsproducten.			
<i>f. o. b. Antwerpen (vrijbl.)</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Stafijzer	97-98	99-100	100-102½
Plaatijzer 5 mM.....	118-118½	118-119	120
" " 3 "	123½-124	123½-124½	130

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- lytisch	Tin	Lood	Zink
30 Jan. 1928 ..	62.15/-	66.15/-	249.17/6	21.2/6	26.5/-
24 " 1928 ..	62.17/6	67.-/-	251.17/6	21.15/-	26.5/-
16 " 1928 ..	61.7/6	66.15/-	249.7/6	21.15/-	25.15/-
9 " 1928 ..	61.17/6	67.-/-	258.2/6	21.17/6	26.2/6
31 " 1927 ..	54.10/-	62.2/5	292.2/6	26.10/-	29.5/-
20 Juli 1914 ..	61.-/-6		145.15/-	19.-/-	21.10/-

STEENKOLEN.

De positie is de laatste dagen wat makkelijker geworden, alhoewel de prijzen zich over het algemeen goed gehouden hebben. De mijnen in Engeland zijn voor de eerste paar weken ruim van orders voorzien en prijsconcessies zijn niet zoo gemakkelijk te krijgen als enkele maanden geleden. Er wordt groote belangstelling getoond voor het Three Counties Scheme, dat bepaaldelijk zal werken voor den kolenhandel op de Humber, met de bedoeling de productie, distributie en den exporthandel te regelen. De laatste zou worden geholpen door het heffen van een kleine belasting op alle in de drie districten geproduceerde kolen.

In Duitsland groote levendigheid op kolen- en cokesgebied. Hollandsche cokes gaat bij massa's over Rotterdam den Rijn op en dringt tot den Bovenrijn door. Op deze wijze wordt voor den onvermijdelijken „Ausgleich" gezorgd.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde f 9,50
Durham Ongezeefde „ 10,50
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls „ 11,50
Schotsche Gezeefde „ 10,—
Yorkshire Gewasschen Doubles „ 12,25

Westfaalsche Vetsförder f 13,15
" Vetsbukken „ 14,40
" Smeenootjes „ 13,90
" Gasvlamförder „ 13,15
" Gietcokes „ 16,25

alles per ton van 1000 KG. franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 10,10. Markt prijshoudend.

VRACHTENMARKT.

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt is nog steeds zeer slap en er is nagenoeg geen definitieve vraag. Nadat het te exporteeren quantum suiker van West-Indië was vastgesteld op 4 miljoen tons, was van deze richting meer vraag. Een gedeeltelijke lading van Cuba werd gedaan tegen 17/6 naar 2 havens Havre/Antwerpen/Londen per einde Januari/begin Februari, en sindsdien werd de bevrachting van een 4800 tonner gerapporteerd naar het Continent alleen tegen 16/- per Februari. Van San Domingo werd een 3000 tonner gedaan naar de gebruikelijke havens U.K./Continent tegen 17/6 met de optie St. John of Halifax tegen 15 cents per 100 lbs., begin Febr.

De North Pacific was het grootste gedeelte van de week zonder definitieve vraag naar tonnage, doch tegen het einde kwam een order voor Maart aan de markt tegen 30/6 naar U.K./Continent met 6 d. reductie voor Antwerpen/Rotterdam, tegen welk cijfer echter tonnage werd aangeboden zonder te worden geaccepteerd.

De markt van La Plata was slap en de vrachten werden iederen dag lager. Daar er een groot aantal ter verscheeping gereed liggende ladingen onverkocht bleven en er slechts weinig koopers aan de markt waren, hadden bevrachters de situatie in handen om er profijt van te trekken. Voor belading in boven La Platahavens werd 21/6 geaccepteerd naar U.K./Continent voor Februari en 20/6 van Bahia Blanca voor dezelfde positie.

Ondanks voldoende tonnage beschikbaar was tegen lage vrachten, ten gevolge van de flauw gestemde markt van La Plata, schenen de chilispeterbevrachters geen interesse voor bevrachting te hebben. Een 8200 tonner werd bevracht per Februari/Maart tegen de lage vracht van 27/-, basis Continent met opties, terwijl een 7000 tonner per Februari 6 d. meer heeft kunnen bedingen.

De meeste Oostelijke afdelingen werden flauwer gestemd en de vrachten zijn zwakker geworden. Van West-Australië werd een 5800 tonner gedaan per laatste helft Februari naar de Middellandsche Zee/U.K./Continent tegen 35/- en een 9000 tonner met iets vroegere ligdagen tegen 33/9. Van Kobsichang werd een 7000 tonner bevracht per prompt naar U.K./Continent op basis van 30/- rijst. Van Burmah was meer vraag naar tonnage. Per Februari is 26/3 tot 27/6 betaald basis 1 haven Antwerpen/Hamburg range. Bevrachters zijn nu nog aan de markt voor Maart tegen 26/3 met Adriatische opties. De vrachten van Britsch-Indië op d.w. basis zijn gezakt. Een Februariboot van 7000 tons werd gedaan van Bombay/Karachi/Marmagoa naar het Continent tegen 22/- per Februari.

De Middellandsche Zee was vast tegen onveranderde vrachten. Voor erts werd o.m. betaald: Melilla/Rotterdam 4/9, Cardiff 5/6, La Goulette/Rotterdam 4/7½, Hornillo Bay/Tyne dock of Sunderland 6/6, Almeria/Rotterdam 4/10½. Voor fosfaat werd een boot naar Rotterdam bevracht tegen 7/-.

De Golf van Biscaye was levendiger en de vrachten zijn iets beter geworden. Van Bilbao naar Rotterdam werd 5/- betaald, Bilbao/Cardiff 5/9.

De uitgaande Engelsche kolenvrachten waren vast en de vrachten voor prompt tonnage naar de Middellandsche Zee zijn hooger geworden. Van Wales werd o.m. betaald: Lissabon 8/-, Genua 9/-, Alexandrië 10/9, Dakar 8/3, Bermuda 6/9 en van de Oostkust: Antwerpen 2/9, Rouaan 4/-, Alexandrië 10/6, La Plata 11/6.

RIJNVAART.

Week van 22 t/m. 28 Januari 1928.

De aanvoeren van zeezijde bleven stationnair. Scheepsruimte, zoowel naar den Boven- als naar den Benedenrijn bleef ruimschoots beschikbaar. Tot in het laatst der week bleef de vraag gering, daarna trad eenige verbetering in. Vooral voor erts naar Dortmund/Hardenberg was de vraag zeer levendig. Nog steeds sleepten verschillende particuliere schepen op eigen risico ledig naar de Ruhrhavens om aldaar kolen te laden. De vrachten bedroegen: voor erts naar de Ruhrhavens f 0,40 met ¼ en f 0,60 met ½ lostijd; naar Dortmund/Hardenberg: f 1,30 met ¼ en f 1,40 met ½ lostijd; naar den Bovenrijn: ca. f 1,— per last met verkorten lostijd.